

NECESSITATS ESPECÍFIQUES DE SUPORT EDUCATIU: INSTRUMENTS I EINES DE DETECCIÓ PRECOÇ

Vicente Morell Mengual

Departament de Psicologia Evolutiva i de l'Educació

Universitat de València

ÍNDEX

- 1. Trastorn específic de l'aprenentatge (dislèxia)**
- 2. Trastorn específic de l'aprenentatge (discalcúlia)**
- 3. Trastorn per dèficit d'atenció/hiperactivitat (TDAH)**
- 4. Trastorn de l'espectre autista (TEA)**
- 5. Altes capacitats**
- 6. Trastorns de la parla, del llenguatge i de la comunicació**
- 7. Limitacions visuals**
- 8. Limitacions auditives**
- 9. Limitacions motrius**

TRASTORN ESPECÍFIC DE L'APRENTATGE (DISLÈXIA)

PRODISCAT: PROTOCOL DE DETECCIÓ I ACTUACIÓ EN LA DISLÈXIA

PRODISCAT: PROTOCOL DE DETECCIÓ I ACTUACIÓ EN LA DISLÈXIA

COL·LEGI DE LOGOPEDES DE CATALUNYA (2011)

- **Objectiu:** detecció precoç de dificultats en l'aprenentatge de la lectoescriptura.
- **Aplicació:** individual, respon el/a professor/a de la persona avaluada.
- **Edat:** entre 6 i 12 anys.
- **Instruccions:** s'ha de marcar amb una X la presència (sí) o l'absència (no) dels diversos indicadors en l'alumne/a.
- **Correcció:** qualitativa.
- **Interpretació:** les respostes afirmatives en els ítems marcats en negreta són indicadors d'alt risc. Les respostes afirmatives en els altres ítems indiquen dificultats associades que poden empitjorar la simptomatologia nuclear.

PRODISCAT INFANTIL - FINALS DE P5

INDICADORS	Sí	No
1. Té antecedents familiars amb dificultats de lectura i escriptura.	☐	☐
2. Té dificultats per a segmentar correctament les paraules en síl·labes.	☐	☐
3. Li costa classificar paraules segons els sons en posició inicial, mitjana i final.	☐	☐
4. Mostra poca habilitat per a localitzar sons comuns en diverses paraules.	☐	☐
5. Li costa compondre i descompondre paraules per fonemes o sons (màxim quatre fonemes).	☐	☐
6. Té dificultats a l'hora d'afegir o eliminar un so d'una paraula per tal d'aconseguir-ne una altra.	☐	☐
7. Articula de forma incorrecta alguns sons.	☐	☐
8. Presenta poca fluïdesa en el llenguatge espontani.	☐	☐
9. Mostra lentitud per a trobar la paraula que vol usar.	☐	☐
10. Li costa seguir tres consignes respectant l'ordre corresponent.	☐	☐
11. Presenta dificultats d'orientació espacial.	☐	☐
12. Té poca habilitat per a anomenar de forma ràpida: colors, imatges, objectes, etc.	☐	☐
13. Mostra dificultats en la lectura dels sons treballats.	☐	☐
14. Demostra poc domini de la seriació numèrica.	☐	☐
15. Agafa el llapis de forma incorrecta.	☐	☐
16. Té poc control del traç.	☐	☐
17. Té dificultats en la coordinació motora.	☐	☐

PRODISCAT PRIMÀRIA - CICLE INICIAL 1r i 2n

INDICADORS	Sí	No
1. Té antecedents familiars amb dificultats de lectura i escriptura.	☐	☐
2. Presenta discrepància entre el rendiment cognitiu i l'acadèmic.	☐	☐
3. Mostra un decalatge entre l'esforç i els resultats.	☐	☐
4. Té dificultats per a accedir al lèxic quan parla.	☐	☐
5. Li costa expressar oralment les idees de manera ordenada.	☐	☐
6. Té poca habilitat per a substituir, eliminar o combinar els sons de les paraules per a formar-ne d'altres.	☐	☐
7. Li costa fer l'associació grafema-fonema.	☐	☐
8. Té dificultats per a lletrejar.	☐	☐
9. Comet molts errors en la lectura: omissions, substitucions, addicions, inversions... (indicador avaluable a 2n).	☐	☐
10. Inventa paraules quan llig (indicador avaluable a 2n).	☐	☐
11. Presenta una lectura molt lenta i forçada (indicador avaluable a 2n).	☐	☐
12. Li costa comprendre el que llig (indicador avaluable a 2n).	☐	☐
13. Manifesta rebuig envers la lectura i l'escriptura.	☐	☐
14. Es cansa excessivament quan llig.	☐	☐
15. Té dificultats en el grafisme.	☐	☐
16. Fa faltes quan copia.	☐	☐
17. Comet molts errors d'ortografia natural respecte al grup classe.	☐	☐

PRODISCAT PRIMÀRIA - CICLE INICIAL 1r i 2n

INDICADORS (continuació)	Sí	No
18. Li costa seguir un dictat i es perd (indicador avaluable a 2n).	☐	☐
19. Inverteix l'ordre de les xifres en l'escriptura de quantitats.	☐	☐
20. Té dificultats en la lectura de nombres.	☐	☐
21. S'equivoca sovint en el càlcul mental.	☐	☐
22. Fa errors en el càlcul escrit.	☐	☐
23. Presenta dificultats d'orientació espacial.	☐	☐
24. Li costa enumerar les seqüències (dies de la setmana, llistes de noms...).	☐	☐
25. Mostra poca capacitat d'atenció.	☐	☐
26. Es despista i perd coses fàcilment.	☐	☐
27. Presenta inseguretat en les tasques escolars.	☐	☐
28. Mostra inestabilitat emocional.	☐	☐

PRODISCAT PRIMÀRIA - CICLE MITJÀ 3r i 4t

INDICADORS	Sí	No
1. Té antecedents familiars amb dificultats de lectura i escriptura.	☐	☐
2. Presenta discrepància entre el rendiment cognitiu i l'acadèmic.	☐	☐
3. Hi ha una diferència significativa entre el treball oral i l'escrit.	☐	☐
4. S'observa discrepància entre la comprensió lectora i la comprensió oral.	☐	☐
5. Mostra un rendiment diferent entre les assignatures de llengua i altres matèries del curs.	☐	☐
6. Es detecta un decalatge entre l'esforç i els resultats.	☐	☐
7. Té un rendiment acadèmic fluctuant.	☐	☐
8. Té dificultats per a accedir al lèxic quan parla.	☐	☐
9. Li costa expressar oralment les idees de manera ordenada.	☐	☐
10. Comet molts errors en la lectura: omissions, substitucions, addicions i inversions.	☐	☐
11. Inventa paraules quan llig.	☐	☐
12. Té poca fluïdesa lectora en comparació del grup classe.	☐	☐
13. Quan llig manifesta ansietat i neguit.	☐	☐
14. Evita tasques en què li cal llegir i escriure.	☐	☐
15. Té dificultats de comprensió lectora (per dificultats a l'hora de descodificar).	☐	☐
16. Copia amb faltes d'ortografia.	☐	☐
17. Quan escriu fa moltes faltes d'ortografia respecte al grup classe.	☐	☐

PRODISCAT PRIMÀRIA - CICLE MITJÀ 3r i 4t

INDICADORS (continuació)	Sí	No
18. Li costa seguir el ritme d'un dictat.	☐	☐
19. Presenta dificultats de grafisme.	☐	☐
20. Quan escriu usa estructures molt simples.	☐	☐
21. Li costa expressar per escrit les coses que sap.	☐	☐
22. Té moltes dificultats en l'adquisició de llengües estrangeres.	☐	☐
23. Sovint s'equivoca en el càlcul mental.	☐	☐
24. Comet errors en les operacions de càlcul escrit.	☐	☐
25. S'equivoca en els signes matemàtics.	☐	☐
26. Té dificultats per a aprendre les hores del rellotge.	☐	☐
27. Li costa llegir les quantitats.	☐	☐
28. Li resulta difícil escriure les quantitats.	☐	☐
29. Té dificultats per a aprendre les taules de multiplicar.	☐	☐
30. Presenta baix rendiment en la resolució de problemes matemàtics escrits.	☐	☐
31. Li costen les seqüències (mesos de l'any, estacions, abecedari, etc.).	☐	☐
32. Té dificultats d'orientació espacial.	☐	☐
33. Necessita més temps per a fer les tasques escolars.	☐	☐
34. Mostra baixa capacitat d'atenció i concentració.	☐	☐

PRODISCAT PRIMÀRIA - CICLE MITJÀ 3r i 4t

INDICADORS (continuació)	Sí	No
35. Presenta poca autonomia en el treball escolar.	☐	☐
36. S'observa inseguretat davant de les tasques escolars.	☐	☐
37. Li costa l'ordre i l'organització de les seues coses.	☐	☐
38. Mostra inestabilitat emocional.	☐	☐

PRODISCAT PRIMÀRIA - CICLE SUPERIOR 5è i 6è

INDICADORS	Sí	No
1. Té antecedents familiars amb dificultats de lectura i escriptura.	☐	☐
2. Mostra discrepància entre el rendiment cognitiu i l'acadèmic.	☐	☐
3. Hi ha una diferència significativa entre el treball oral i l'escrit.	☐	☐
4. S'observa discrepància entre la comprensió lectora i la comprensió oral.	☐	☐
5. Mostra diferència de rendiment entre les assignatures de llengua i altres matèries del curs.	☐	☐
6. Presenta un decalatge entre l'esforç i els resultats.	☐	☐
7. Mostra un rendiment acadèmic fluctuant.	☐	☐
8. Té dificultats per a accedir al lèxic quan parla.	☐	☐
9. Li costa expressar oralment les idees de manera ordenada.	☐	☐
10. Mostra dificultats per a sintetitzar allò que vol explicar.	☐	☐
11. La seua lectura és lenta si es compara amb el grup classe.	☐	☐
12. Comet molts errors en la lectura: omissions, substitucions, fragmentacions incorrectes, addicions, etc.	☐	☐
13. Inventa paraules quan llig.	☐	☐
14. Té dificultats específiques de lectura en paraules desconegudes.	☐	☐
15. Li costa entonar quan llig. No respecta les pauses.	☐	☐
16. Mostra rebuig o poc interès per la lectura.	☐	☐
17. Evita llegir en veu alta.	☐	☐

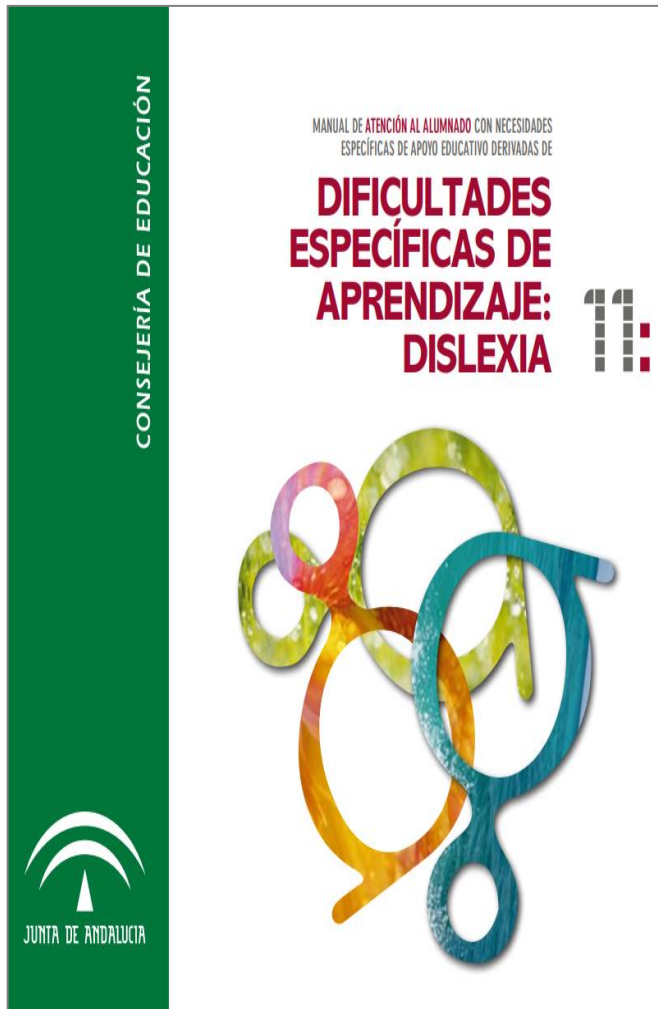
PRODISCAT PRIMÀRIA - CICLE SUPERIOR 5è i 6è

INDICADORS (continuació)	Sí	No
18. Presenta dificultats de comprensió lectora.	☐	☐
19. Sap les normes d'ortografia però no les aplica.	☐	☐
20. Quan escriu fa moltes faltes d'ortografia.	☐	☐
21. Presenta dificultats de grafisme.	☐	☐
22. Li costa organitzar, estructurar i exposar les idees per escrit.	☐	☐
23. Té moltes dificultats en l'adquisició de llengües estrangeres.	☐	☐
24. Sovint s'equivoca en el càlcul mental.	☐	☐
25. Comet errors en el càlcul escrit.	☐	☐
26. S'equivoca en els signes matemàtics.	☐	☐
27. Li costa el canvi d'unitats de mesura.	☐	☐
28. Té poc domini de les taules de multiplicar.	☐	☐
29. Mostra un baix rendiment en la resolució de problemes matemàtics escrits.	☐	☐
30. Li costa ordenar la informació cronològicament.	☐	☐
31. Té poca habilitat per a buscar en el diccionari.	☐	☐
32. Li costa fer resums.	☐	☐
33. Té dificultats per a portar l'agenda al dia.	☐	☐
34. Necessita més temps per a fer les tasques escolars.	☐	☐

PRODISCAT PRIMÀRIA - CICLE SUPERIOR 5è i 6è

INDICADORS (continuació)	Sí	No
35. Mostra baixa capacitat d'atenció i concentració.	☐	☐
36. Presenta poca autonomia en el treball escolar.	☐	☐
37. Li costa seguir el ritme de treball.	☐	☐
38. S'observa inseguretat davant les tasques escolars.	☐	☐
39. Sovint mostra baixa motivació en exercicis en què cal llegir i escriure.	☐	☐
40. No és eficient en l'organització i planificació de la faena.	☐	☐
41. Li costa ordenar les seues coses.	☐	☐
42. Mostra inestabilitat emocional.	☐	☐

SENYALS D'ALERTA DE LA DISLÈXIA

SENYALS D'ALERTA DE LA DISLÈXIA*

M. C. ANGULO, J. GONZALO, J. L. LUQUE, M. P. RODRÍGUEZ, R. SÁNCHEZ, ET AL. (2008)

- **Objectiu:** detecció precoç de dificultats en l'aprenentatge de la lectoescriptura.
- **Aplicació:** individual, respon el/a professor/a de la persona avaluada.
- **Edat:** entre 7 i 11 anys.
- **Instruccions:** cal marcar amb una X la presència (sí) o l'absència (no) dels diversos indicadors en l'alumne/a.
- **Correcció:** qualitativa.
- **Interpretació:** identificar la presència de diversos senyals d'alerta compatibles amb la presència d'un trastorn específic de l'aprenentatge de la lectura o l'escriptura.

*Angulo, M. C., Gonzalo, J., Luque, J. L., Rodríguez, M. P., Sánchez, R. Satorras, R. i Vázquez, M. (2008). *Manual de atención al alumnado con necesidades específicas de apoyo educativo derivadas de dificultades específicas de aprendizaje: dislexia*. Junta d'Andalusia. <https://www.juntadeandalucia.es/educacion/portals/delegate/content/a9327d5e-1443-445e-9d32-18953f54684f>

SENYALS D'ALERTA DE LA DISLÈXIA

LECTURA	Sí	No
1. Lectura molt laboriosa i amb errors.	☐	☐
2. Lectura correcta, però no automàtica.	☐	☐
3. Dificultat per a connectar lletres i sons i per a desxifrar les paraules apreses.	☐	☐
4. Dificultat per a descodificar paraules aïllades.	☐	☐
5. Dificultats per a llegir pseudoparaules o paraules desconegudes.	☐	☐
6. Transposició de lletres, canvis d'ordre i inversió de nombres.	☐	☐
7. Lentitud en la lectura.	☐	☐
8. Comprensió lectora pobre.	☐	☐
9. Mal rendiment en els tests fonològics.	☐	☐
ESCRITURA	Sí	No
1. Inversions de lletres, nombres i paraules.	☐	☐
2. Escriitura en espill.	☐	☐
3. Dificultats ortogràfiques no adequades al nivell educatiu.	☐	☐
4. Incapacitat per a escriure pensaments i organitzar-los.	☐	☐
5. Gramàtica i ortografia deficitàries.	☐	☐
6. Dificultats per a traslladar el pensament oral a l'escrit.	☐	☐
7. Lletra il·legible i desordenada.	☐	☐

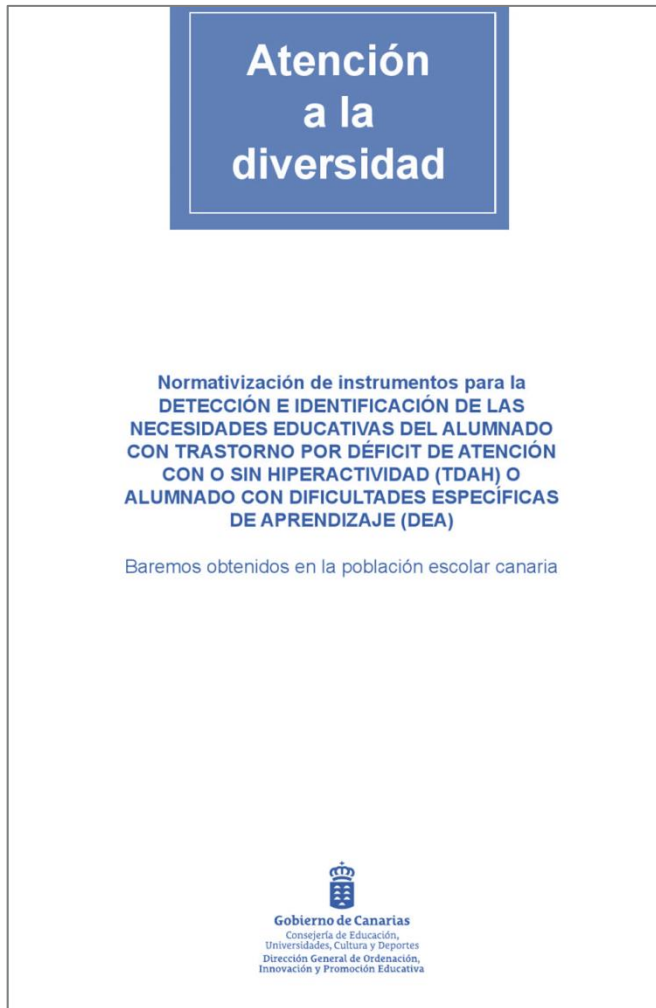
SENYALS D'ALERTA DE LA DISLÈXIA

PARLA	Sí	No
1. Dificultat en la pronunciació de paraules (inversions, substitucions o canvi de síl·labes).	☐	☐
2. Problemes subtils en el llenguatge.	☐	☐
3. Dificultat per a anomenar figures.	☐	☐
4. Incapacitat per a trobar la paraula adequada.	☐	☐
MATEMÀTIQUES I COMPRENSIÓ DEL TEMPS	Sí	No
1. Comptar amb els dits.	☐	☐
2. Realització de les operacions aritmètiques de manera mecànica.	☐	☐
3. Dificultat per a usar els diners.	☐	☐
4. Dificultats per a aprendre a usar el rellotge, controlar el temps i entendre les tasques seqüencials.	☐	☐
5. Dificultat per a aprendre les taules de multiplicar.	☐	☐
6. Dificultats temporals (hora, dia, mes i any).	☐	☐
COORDINACIÓ	Sí	No
1. No agafar bé el llapis.	☐	☐
2. Confondre dreta i esquerra.	☐	☐
3. Mala lletra i poca cal·ligrafia.	☐	☐
4. Incapacitat per a fer determinats moviments (anar amb bicicleta, saltar a corda, el salt d'alçada, xutar una pilota, etc.).	☐	☐

TRASTORN ESPECÍFIC DE L'APRENTATGE (DISCALCÚLIA)

PCA. PROVA DE CàLCUL ARITMÈTIC

PROVA DE CàLCUL ARITMÈTIC (PCA)*

C. ARTILES I J. E. JIMÉNEZ (2011)

- **Objectiu:** detecció precoç de dificultats de càlcul aritmètic.
- **Aplicació:** individual o col·lectiva.
- **Edat:** entre 6 i 12 anys.
- **Instruccions:** l'alumne/a ha de fer unes quantes operacions aritmètiques (suma, resta, multiplicació, divisió, decimals i fraccions) en un temps màxim de 30 minuts. La prova s'ha de fer sense material de suport per al comptatge.
- **Correcció:** cada resultat correcte suma un punt.
- **Interpretació:** les puntuacions iguals o inferiors al percentil 25 són indicatives de la presència de dificultats en el càlcul fluid o correcte (discalculia).

*Peake, C., Jiménez, J. E., Rodríguez, C., Villaroel, R. i Bisschop, E. (2013). "Evaluación del rendimiento en cálculo aritmético y resolución de problemas verbales: estandarización del PCA y PVA". *Revista de Psicología y Educación*, 8(2), 51-66. <https://www.revistadepsicologiayeducacion.es/pdf/90.pdf>

PCA. PROVA DE CàLCUL ARITMÈTIC

Atención
a la
diversidad

Normativización de instrumentos para la
DETECCIÓN E IDENTIFICACIÓN DE LAS
NECESIDADES EDUCATIVAS DEL ALUMNADO
CON TRASTORNO POR DÉFICIT DE ATENCIÓN
CON O SIN HIPERACTIVIDAD (TDAH) O
ALUMNADO CON DIFICULTADES ESPECÍFICAS
DE APRENDIZAJE (DEA)

Baremos obtenidos en la población escolar canaria

PROVA DE CàLCUL ARITMÈTIC (PCA)*

C. ARTILES I J. E. JIMÉNEZ (2011)

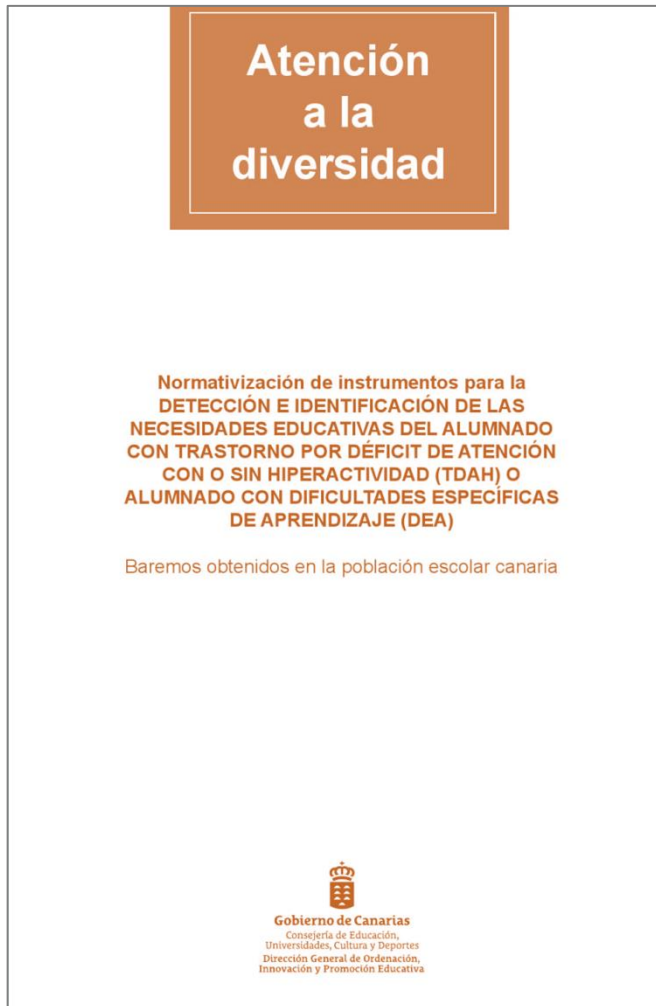
PERCENTILS I PUNTS DE TALL							
Curs	Mitjana	DT	Pc25	Pc50	Pc75	Pc90	Pc99
2n	16,36	4,10	14	17	19	21	23
3r	19,64	3,18	18	20	22	23	24
4t	22,23	3,61	20	23	25	26	29
5è	25,37	3,78	23	26	28	30	33
6è	27,27	4,32	25	28	31	32	34

*Peake, C., Jiménez, J. E., Rodríguez, C., Villaroel, R. i Bisschop, E. (2013). "Evaluación del rendimiento en cálculo aritmético y resolución de problemas verbales: estandarización del PCA y PVA". *Revista de Psicología y Educación*, 8(2), 51-66. <https://www.revistadepsicologiayeducacion.es/pdf/90.pdf>

PCA. PROVA DE CÀLCUL ARITMÈTIC

1	2	3	4	5
$1 + 2 =$	$4 + 1 =$	$\begin{array}{r} 6 \\ + 3 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 8 \\ + 7 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 20 \\ + 30 \\ \hline \end{array}$
6	7	8	9	10
$\begin{array}{r} 9 \\ - 9 \\ \hline \end{array}$	$7 - 3 =$	$\begin{array}{r} 9 \\ + 1 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 10 \\ + 43 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 10 \\ + 43 \\ \hline \end{array}$
11	12	13	14	15
$\begin{array}{r} 6 \\ - 2 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 90 \\ - 85 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 15 \\ + 6 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 351 \\ + 649 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 18 \\ - 9 \\ \hline \end{array}$
16	17	18	19	20
$\begin{array}{r} 69 \\ - 28 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 60 \\ - 20 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 875 \\ - 232 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 562 \\ - 372 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 71 \\ - 65 \\ \hline \end{array}$

PVA. TEST DE PROBLEMES VERBALS ARITMÈTICS

TEST DE PROBLEMES VERBALS ARITMÈTICS (PVA)*

C. ARTILES I J. E. JIMÉNEZ (2011)

- **Objectiu:** detecció precoç de dificultats en la resolució de problemes aritmètics.
- **Aplicació:** individual.
- **Edat:** entre 6 i 12 anys.
- **Instruccions:** l'alumne/a ha de respondre a una sèrie de problemes que l'examinador/a llig en veu alta. Després de proporcionar-ne el resultat li ha de preguntar per l'operació feta «com ho has fet?» i l'estratègia emprada «què has fet primer?» o «què has pensat?».
- **Correcció:** quantitativa (percentils i punts de tall).
- **Interpretació:** les puntuacions iguals o inferiors al percentil 25 són indicatives de la presència de dificultats en la resolució de problemes aritmètics.

*Peake, C., Jiménez, J. E., Rodríguez, C., Villaroel, R. i Bisschop, E. (2013). "Evaluación del rendimiento en cálculo aritmético y resolución de problemas verbales: estandarización del PCA y PVA". *Revista de Psicología y Educación*, 8(2), 51-66. <https://www.revistadepsicologiayeducacion.es/pdf/90.pdf>

PVA. TEST DE PROBLEMES VERBALS ARITMÈTICS

Atención
a la
diversidad

Normativización de instrumentos para la
DETECCIÓN E IDENTIFICACIÓN DE LAS
NECESIDADES EDUCATIVAS DEL ALUMNADO
CON TRASTORNO POR DÉFICIT DE ATENCIÓN
CON O SIN HIPERACTIVIDAD (TDAH) O
ALUMNADO CON DIFICULTADES ESPECÍFICAS
DE APRENDIZAJE (DEA)

Baremos obtenidos en la población escolar canaria

TEST DE PROBLEMES VERBALS ARITMÈTICS (PVA)*

C. ARTILES I J. E. JIMÉNEZ (2011)

PERCENTILS I PUNTS DE TALL							
Curs	Mitjana	DT	Pc25	Pc50	Pc75	Pc90	Pc99
2n	5,39	5,88	1	3	9	15	21
3r	9,59	7,63	2	9	16	20	27
4t	12,86	8,21	4	15	19	23	28
5è	17,54	8,54	7,5	18	22	27	30
6è	20,54	7,02	17	21	26	28	32

*Peake, C., Jiménez, J. E., Rodríguez, C., Villaroel, R. i Bisschop, E. (2013). "Evaluación del rendimiento en cálculo aritmético y resolución de problemas verbales: estandarización del PCA y PVA". *Revista de Psicología y Educación*, 8(2), 51-66. <https://www.revistadepsicologiayeducacion.es/pdf/90.pdf>

PVA. TEST DE PROBLEMES VERBALS ARITMÈTICS

1. PROBLEMES VERBALS ARITMÈTICS AMB SUMES I RESTES			
1.1. PROBLEMES DE CANVI	Operació	Resultat	Estratègia
1. Antonio tenia 18 cromos. El seu amic Paco li va regalar 6 cromos que tenia repetits. Quants cromos té ara Antonio?			
2. Zebenzuí tenia 14 euros, però va donar 3 euros a Jonay. Quants euros té ara Zebenzuí?			
3. Sara tenia 5 pedretes en la seua polsera. Després Maria li'n va donar unes quantes. Ara hi ha 12 pedretes en la polsera de Sara. Quantes pedretes li va donar Maria?			
4. Joaquim tenia 11 cotxes de joguet. Després va tirar-ne al fem uns quants que se li havien trencat. Ara Joaquim té sis cotxes. Quants cotxes ha tirat Joaquim al fem?			
5. La meua peixera tenia uns quants peixos. Després hi he posat quatre peixos més. Ara tinc 12 peixos. Quants peixos tenia al principi?			
6. En una llanda hi havia unes quantes galetes. Després Juanito el llépol s'ha menjar nou galetes i només han quedat 14 galetes en la llanda. Quantes galetes hi havia al principi?			
1.2. PROBLEMES DE COMPARACIÓ	Operació	Resultat	Estratègia
7. Juana té 12 pilotes de tennis. Irene té 5 pilotes de tenis. Quantes pilotes de tennis té Juana més que Irene?			
8. La bicicleta d'Òscar té 14 marxex i la bicicleta d'Anita té 9 marxex. Quantes marxex té la bicicleta d'Anita menys que la d'Òscar?			
9. Isabel té 17 llibres. Susanna té 5 llibres més que Isabel. Quants llibres té Susanna?			
10. Ma tia té 17 parells de sabates i l'àvia en té 8 parells menys que ma tia. Quants parells de sabates té l'àvia?			

PVA. TEST DE PROBLEMES VERBALS ARITMÈTICS

11. Sandra té 11 cosins. Té 3 cosins més que Maria. Quants cosins té Maria?			
12. La família de Maria té 18 gallines. En té 5 menys que la família de José. Quantes gallines té la família de José?			
1.3. PROBLEMES D'IGUALACIÓ	Operació	Resultat	Estratègia
13. Juanito fa 13 anys que està en l'equip de futbol del barri i el seu germà Francisco fa 8 anys que està en el mateix equip. Quants anys necessita estar en l'equip Francisco per a tenir el mateix temps que el seu germà?			
14. En una cistella tinc 12 pomes i en un sac tinc 9 pomes. Quantes pomes caldria llevar de la cistella per a tenir les mateixes pomes que en el sac?			
15. Felipe ha pescat 13 peixos; si en pesca 4 més tindrà el mateix nombre de peixos que Andrés. Quants peixos ha pescat Andrés?			
16. A l'aula de 5è A hi ha 19 xiquets. Si ixen 4 alumnes de l'aula de 5è B hi haurà el mateix nombre de xiquets que a l'aula de 5è A. Quants xiquets hi ha en 5è B?			
17. El meu vestit té 12 botons. Si al vestit de la meua germana li posen 5 botons més, tindrà el mateix nombre de botons que el meu. Quants botons té el vestit de la meua germana?			
18. Nico té 13 pijames; si en regala 9 tindrà el mateix nombre de pijames que el seu cosí Jesús. Quants pijames té Jesús?			
1.4. PROBLEMES DE COMBINACIÓ	Operació	Resultat	Estratègia
19. Un cuc té 16 potes i una aranya té 8 potes. Quantes potes tenen els dos animallets junts?			
20. En un camió hi ha 12 ovelletes, 4 són negres i les altres són blanques. Quantes ovelletes blanques hi ha?			

PVA. TEST DE PROBLEMES VERBALS ARITMÈTICS

2. PROBLEMES VERBALS ARITMÈTICS AMB MULTIPLICACIÓ I DIVISIÓ			
2.1. PROBLEMES DE RAÓ	Operació	Resultat	Estratègia
21. Si un bolígraf t'ha costat 2 euros, quant t'has gastat a comprar 8 bolígrafs?			
22. Les entrades per al cinema del meu germà, meua i del meu cosí Lluís han costat 18 euros. Quant costa la meua entrada?			
23. Carla ha comprat uns quants gelats. Si cada gelat val 0,5 euros i li han cobrat 15 euros en total, quants gelats ha comprat?			
2.2. PROBLEMES DE COMPARACIÓ	Operació	Resultat	Estratègia
24. Maribel rep cada cap de setmana 2 euros. La seua germana Teresa, que és més fadrina, rep 4 vegades més, quant euros rep Teresa?			
25. Lluís rep del seu oncle 2 euros. Pedro rep del seu oncle 16 euros. Quantes vegades més euros rep Pedro que Lluís?			
26. Amparo rep una certa quantitat de diners. Rosa rep 4 vegades més diners, és a dir, 24 euros. Quants euros rep Amparo?			
27. En classe cal fer un treball per parelles i només hi ha 3 xiquets i 2 xiquetes. Quantes parelles diferents poden formar?			
28. En classe hi ha 3 xiquets i unes quantes xiquetes. Es poden formar 6 parelles diferents per a fer un treball. Quantes xiquetes hi ha a classe?			
2.3. PROBLEMES DE CONVERSIÓ	Operació	Resultat	Estratègia
29. Lluís té una certa quantitat de diners estalviada. Pepe té 20 vegades els diners de Lluís i 5 vegades els diners de Santiago. Quantes vegades té Santiago els diners de Lluís?			

PVA. TEST DE PROBLEMES VERBALS ARITMÈTICS

2.3. PROBLEMES DE CONVERSIÓ (continuació)	Operació	Resultat	Estratègia
30. Hi ha 5 caramels en un paquet xicotet. Un paquet gran té 3 vegades els caramels del paquet xicotet. Quants caramels té el paquet gran?			
31. Per a celebrar una festa s'han preparat uns quants paquets. En cadascun hi ha 7 capsetes de caramels. Cada capseta té 8 caramels. Quants caramels hi ha en cada paquet?			
32. En cada bossa de regals hi ha unes quantes capsetes de caramels. Si cada capseta té 7 caramels i hi ha 35 caramels en cada bossa, quantes capsetes hi ha per bossa?			
33. Carla té una certa quantitat de diners estalviada. Pedro té 4 vegades els diners de Carla. Pepe té 5 vegades els diners de Pedro. Quantes vegades té Pepe els diners de Carla?			

TRASTORN PER DÈFICIT D'ATENCIÓ/HIPERACTIVITAT (TDAH)

ADHD-3P. ESCALA PER AL GARBELLAT DE TDAH EN ELS PRIMERS ANYS DE VIDA

ADHD-3P. ESCALA PER AL CRIBRATGE DE TDAH EN ELS PRIMERS ANYS DE VIDA*

M. RODRÍGUEZ-BECERRA, L. M. FERNÁNDEZ-MATEOS I C. JENARO (2019)

2019, Vol. 19, No. 2
ISSN 1667-4545
Recuperado de <https://revistas.unc.edu.ar/index.php/evaluar>
Laboratorio de Evaluación Psicológica y Educativa
Facultad de Psicología - Universidad Nacional de Córdoba

Construction and validation of an ADHD screening tool for preschool children: A study with Spanish population

Construcción y validación de una escala de cribado de TDAH para niños preescolares: Un estudio con población española

Manuel Rodríguez-Becerra¹, Luz María Fernández-Mateos¹, Cristina Jenaro^{* 2}

1 - Facultad de Educación, Universidad Pontificia de Salamanca, España.
2 - INICO Facultad de Psicología, Salamanca, España.

Introduction
Method
Results
Discussion
References

Recibido: 26/01/2019 Revisado: 29/03/2019 Aceptado: 04/04/2019

Abstract

Most cases of ADHD occur in children under five, and this situation calls for screening tools with high sensitivity and specificity for early age. This study presents the ADHD-3P, a new screening tool developed with Spanish population for preschool children. From an initial pool of 151 items, face validity analyses, followed by item analyses and analysis of the scale, were carried out. A 27-item scale ($\alpha = .95$) composed of three factors: *hyperactivity* ($\alpha = .92$), *inattention* ($\alpha = .92$), and *other symptoms* ($\alpha = .81$) resulted from the analyses. Discriminant power was high (89.7% for ADHD, and 88.3% for non-ADHD). Diagnostic performance was evaluated through Receiver-Operating Characteristic curves, and excellent sensitivity (92.86%) and specificity (89.86%) were obtained. In sum, the ADHD-3P is a promising tool to be used by parents, teachers, and pediatricians.

Keywords: *attention-deficit/hyperactivity disorder, screening, preschoolers, psychometrics, measure development*

Resumen

La mayoría de los casos de TDAH suceden en niños menores de cinco años, y esta situación requiere de herramientas de cribado con elevada sensibilidad y especificidad para edades tempranas. Se presenta la ADHD-3P, una nueva herramienta de cribado desarrollada con población española para niños de preescolar. A partir de 151 ítems, se realizaron análisis de la validez aparente, análisis de los ítems y de la escala. Estos resultaron en una escala de 27 ítems ($\alpha = .95$) compuesta por tres factores: *hiperactividad* ($\alpha = .92$), *inatención* ($\alpha = .92$) y *otros síntomas* ($\alpha = .81$). El poder discriminativo de la escala fue elevado (89.7% para niños con TDAH y 88.3% para niños sin TDAH). La capacidad diagnóstica fue evaluada mediante curvas ROC y mostró una excelente sensibilidad (92.86%) y especificidad (89.86%). En suma, la ADHD-3P es una herramienta prometedora para ser utilizada por padres, profesores y pediatras.

Palabras clave: *TDAH, cribado, preescolar, propiedades psicométricas, desarrollo de escala*

*Correspondence to: Cristina Jenaro. INICO Facultad de Psicología, Universidad de Salamanca, Avda. de la Merced, 109-131. 37005-Salamanca. Tel. (+34) 923294685. Fax: (+34) 923294695. E-mail: cruje@usal.es
How to cite: Rodríguez-Becerra, M., Fernández-Mateos, L. M., & Jenaro, C. (2019). Construction and validation of an ADHD screening tool for preschool children: A study with Spanish population. *Revista Evaluar*, 19(2), 30-42. Recuperado de <https://revistas.unc.edu.ar/index.php/evaluar>

- **Objectiu:** detecció precoç de dificultats d'atenció i d'hiperactivitat.
- **Aplicació:** individual, respon el/a professor/a de la persona avaluada.
- **Edat:** infants en edat preescolar.
- **Tasca:** cal marcar la freqüència amb la qual es perceben les conductes descrites en l'alumne/a (0 = no gens; 1 = poc; 2 = bastant; 3 = molt).
- **Correcció:** se sumen les puntuacions corresponents als ítems de cada escala: **hiperactivitat** (1, 2, 4, 6, 7, 8, 17, 20, 22, 25, 26 i 27), **inatenció** (9, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 23 i 24) i **altres símptomes** (3, 5, 11, 12, 19, i 21).
- **Interpretació:** les puntuacions iguals o superiors al punt de tall són indicatives de la presència de dificultats d'atenció i d'hiperactivitat.

*Rodríguez-Becerra, M., Fernández-Mateos, L. M. i Jenaro-Río, C. (2019). "Construction and validation of an ADHD screening tool for preschool children: A study with Spanish population". *Revista Evaluar*, 19(2), 30-42. <https://doi.org/10.35670/1667-4545.v19.n2.25081>

ADHD-3P. ESCALA PER AL CRIBRATGE DE TDAH EN ELS PRIMERS ANYS DE VIDA

ADHD-3P. ESCALA PER AL CRIBRATGE DE TDAH ELS PRIMERS ANYS DE VIDA*

M. RODRÍGUEZ-BECERRA, L. M. FERNÁNDEZ-MATEOS I C. JENARO (2019)

2019, Vol. 19, No. 2
ISSN 1667-4545
Recuperado de <https://revistas.unc.edu.ar/index.php/evaluar>

Laboratorio de Evaluación Psicológica y Educativa
Facultad de Psicología - Universidad Nacional de Córdoba

Construction and validation of an ADHD screening tool for preschool children: A study with Spanish population

Construcción y validación de una escala de cribado de TDAH para niños preescolares: Un estudio con población española

Manuel Rodríguez-Becerra ¹, Luz María Fernández-Mateos ¹, Cristina Jenaro ^{* 2}

1 - Facultad de Educación, Universidad Pontificia de Salamanca, España.
2 - INICO Facultad de Psicología, Salamanca, España.

Introduction
Method
Results
Discussion
References

Recibido: 26/01/2019 Revisado: 29/03/2019 Aceptado: 04/04/2019

Abstract

Most cases of ADHD occur in children under five, and this situation calls for screening tools with high sensitivity and specificity for early age. This study presents the ADHD-3P, a new screening tool developed with Spanish population for preschool children. From an initial pool of 151 items, face validity analyses, followed by item analyses and analysis of the scale, were carried out. A 27-item scale ($\alpha = .95$) composed of three factors: *hyperactivity* ($\alpha = .92$), *inattention* ($\alpha = .92$), and *other symptoms* ($\alpha = .81$) resulted from the analyses. Discriminant power was high (89.7% for ADHD, and 88.3% for non-ADHD). Diagnostic performance was evaluated through Receiver-Operating Characteristic curves, and excellent sensitivity (92.86%) and specificity (89.86%) were obtained. In sum, the ADHD-3P is a promising tool to be used by parents, teachers, and pediatricians.

Keywords: *attention-deficit/hyperactivity disorder, screening, preschoolers, psychometrics, measure development*

Resumen

La mayoría de los casos de TDAH suceden en niños menores de cinco años, y esta situación requiere de herramientas de cribado con elevada sensibilidad y especificidad para edades tempranas. Se presenta la ADHD-3P, una nueva herramienta de cribado desarrollada con población española para niños de preescolar. A partir de 151 ítems, se realizaron análisis de la validez aparente, análisis de los ítems y de la escala. Estos resultaron en una escala de 27 ítems ($\alpha = .95$) compuesta por tres factores: *hiperactividad* ($\alpha = .92$), *inatención* ($\alpha = .92$) y *otros síntomas* ($\alpha = .81$). El poder discriminativo de la escala fue elevado (89.7% para niños con TDAH y 88.3% para niños sin TDAH). La capacidad diagnóstica fue evaluada mediante curvas ROC y mostró una excelente sensibilidad (92.86%) y especificidad (89.86%). En suma, la ADHD-3P es una herramienta prometedora para ser utilizada por padres, profesores y pediatras.

Palabras clave: *TDAH, cribado, preescolar, propiedades psicométricas, desarrollo de escala*

*Correspondence to: Cristina Jenaro. INICO Facultad de Psicología, Universidad de Salamanca. Avda. de la Merced, 109-131. 37005-Salamanca. Tel. (+34) 923294685. Fax: (+34) 923294695. E-mail: cjenar@usal.es

How to cite: Rodríguez-Becerra, M., Fernández-Mateos, L. M., & Jenaro, C. (2019). Construction and validation of an ADHD screening tool for preschool children: A study with Spanish population. *Revista Evaluar*, 19(2), 30-42. Recuperado de <https://revistas.unc.edu.ar/index.php/evaluar>

PUNTS DE TALL			
Hiperactivitat	Inatenció	Altres símptomes	Global
15,10	13	7,50	37,50

*Rodríguez-Becerra, M., Fernández-Mateos, L. M. i Jenaro-Río, C. (2019). “Construction and validation of an ADHD screening tool for preschool children: A study with Spanish population”. *Revista Evaluar*, 19(2), 30-42. <https://doi.org/10.35670/1667-4545.v19.n2.25081>

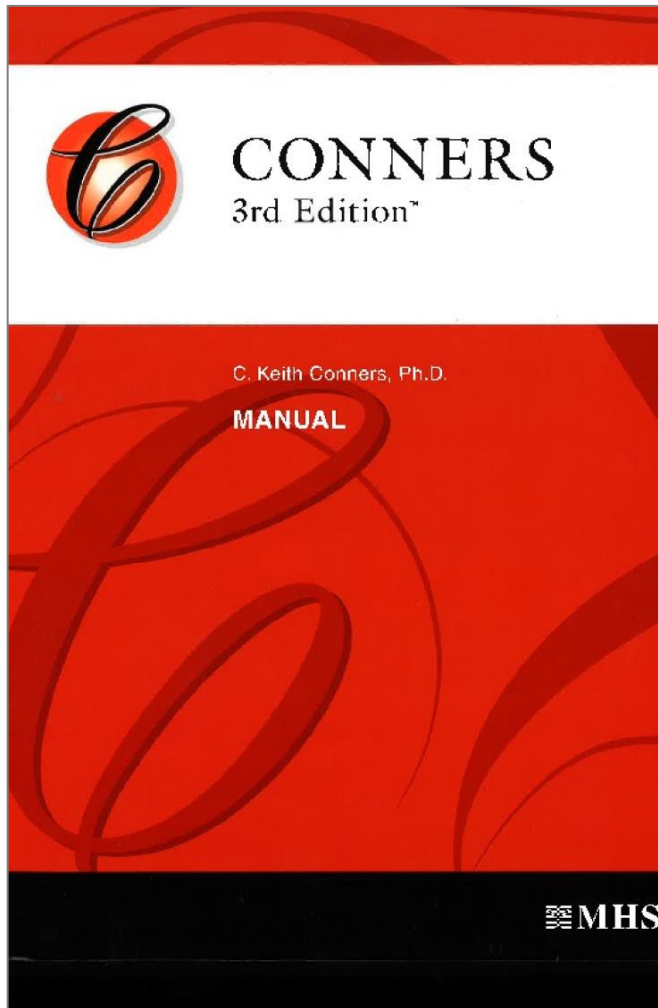
ADHD-3P. ESCALA PER AL CRIBRATGE DE TDAH EN ELS PRIMERS ANYS DE VIDA

INDICADORS	NG	P	B	M	
1. Corre i salta en excés en situacions inapropiades.	0	1	2	3	H
2. És excessivament actiu/iva.	0	1	2	3	H
3. És impulsiu/iva i irritable (episodis explosius).	0	1	2	3	O
4. És inquiet/a, no para quiet/a.	0	1	2	3	H
5. És propens/a a les rabinades.	0	1	2	3	O
6. Parla excessivament.	0	1	2	3	H
7. Mou en excés les mans o els peus o es remou en la cadira.	0	1	2	3	H
8. És nerviós/osa.	0	1	2	3	H
9. No acaba les activitats que comença.	0	1	2	3	I
10. No entén el significat de NO.	0	1	2	3	O
11. No el/la conviden a les festes d'aniversaris o similars.	0	1	2	3	O
12. No sembla escoltar quan li parlen.	0	1	2	3	I
13. No planifica o elabora una estratègia per a jugar.	0	1	2	3	I
14. No para atenció als detalls; és descurat/ada.	0	1	2	3	I

ADHD-3P. ESCALA PER AL CRIBRATGE DE TDAH EN ELS PRIMERS ANYS DE VIDA

INDICADORS (continuació)	NG	P	B	M	
15. No para atenció durant molt de temps (més de 10 minuts) o no pot concentrar-se.	0	1	2	3	I
16. No recorda el que acaba de fer.	0	1	2	3	I
17. Es mou constantment.	0	1	2	3	H
18. No acaba de fer allò que li demanen.	0	1	2	3	I
19. No tolera fàcilment la frustració.	0	1	2	3	O
20. No tolera la quietud.	0	1	2	3	H
21. Mostra un temperament difícil.	0	1	2	3	O
22. Té dificultat per a jugar a jocs tranquils.	0	1	2	3	H
23. Té dificultat per a organitzar les tasques.	0	1	2	3	I
24. Té dificultat per a seguir instruccions i no aconsegueix acabar les tasques.	0	1	2	3	I
25. Té dificultats per a esperar i fer cua.	0	1	2	3	H
26. Té problemes per a asseure's quan la situació ho requereix.	0	1	2	3	H
27. Toca tot el que veu encara que estiga prohibit.	0	1	2	3	H

CPRS. ESCALA CONNERS PER AL PROFESSORAT

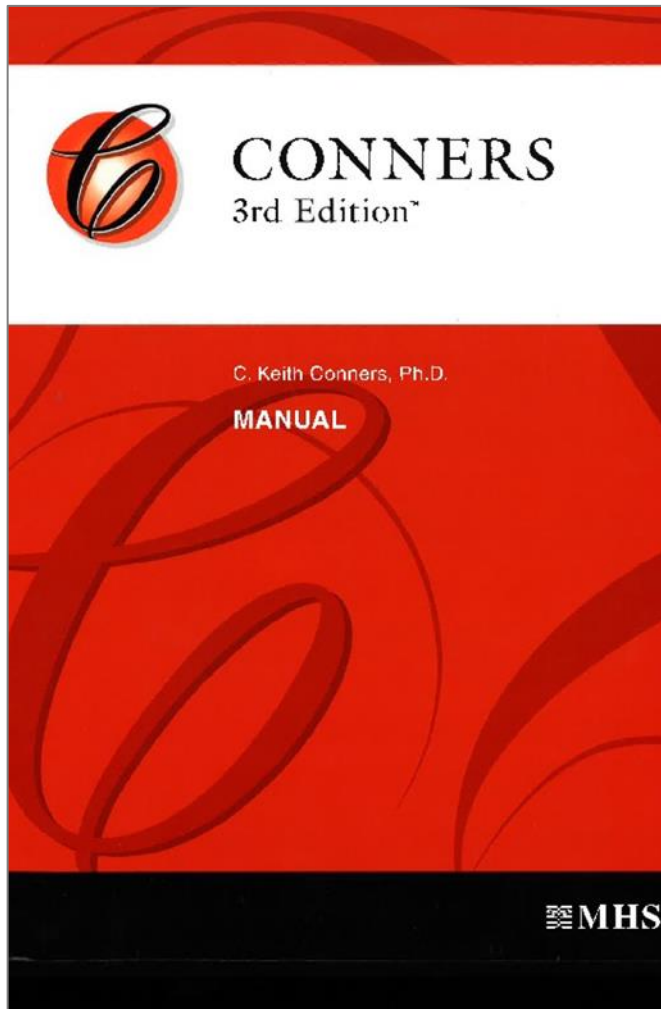
CPRS. ESCALA CONNERS PER AL PROFESSORAT*

A. FARRÉ I J. NARBONA (1997)

- **Objectiu:** anàlisi dels principals trets del trastorn per dèficit d'atenció i hiperactivitat i dels trastorns de conducta coexistents.
- **Aplicació:** individual, respon el/a professor/a de la persona avaluada.
- **Edat:** entre 5 i 10 anys.
- **Tasca:** marcar la freqüència amb la qual es perceben les conductes descrites en l'alumne/a (0 = no gens; 1 = poc; 2 = bastant; 3 = molt)
- **Correcció:** cal sumar les puntuacions corresponents als ítems de cada escala.
Hiperactivitat (1, 3, 5, 13 i 17), **dèficit d'atenció** (2, 4, 7, 8 i 19) i **trastorn de conducta** (6, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 18 i 20).
- **Interpretació:** les puntuacions iguals o superiors al punt de tall són indicatives de la presència de dificultats atencional, d'hiperactivitat o conductuals.

*Farré, A. I Narbona, J. (1997). "Escala de Connors en la evaluación del trastorno por déficit de atención con hiperactividad: nuevo estudio factorial". *Revista de Neurología*, 25(138), 200-204.
<https://neurologia.com/articulo/97756/esp>

CPRS. ESCALA CONNERS PER AL PROFESSORAT

CPRS. ESCALA CONNERS PER AL PROFESSORAT*

A. FARRÉ I J. NARBONA (1997)

PUNTS DE TALL				
Hiperactivitat	Dèficit d'atenció	Hiperactivitat Dèficit d'atenció	Trastorn de conducta	Global
10	10	18	11	30

*Farré, A. I Narbona, J. (1997). "Escala de Connors en la evaluación del trastorno por déficit de atención con hiperactividad: nuevo estudio factorial". *Revista de Neurología*, 25(138), 200-204.
<https://neurologia.com/articulo/97756/esp>

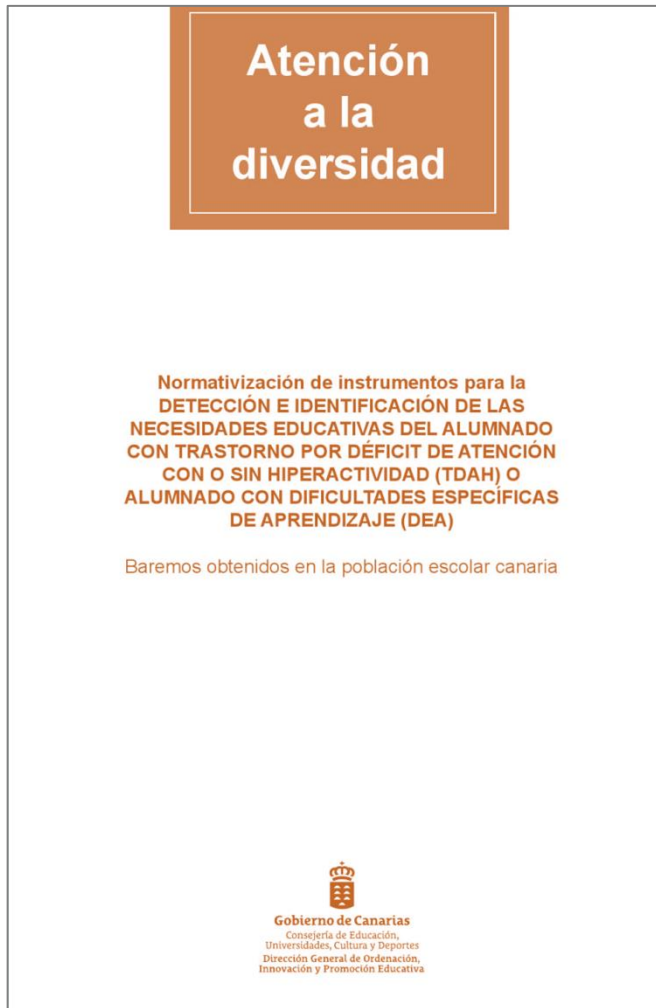
CPRS. ESCALA CONNERS PER AL PROFESSORAT

CONDUCTES	NG	P	B	M	
1. Té excessiva inquietud motora.	0	1	2	3	H
2. Té dificultats d'aprenentatge escolar.	0	1	2	3	DA
3. Molesta sovint els xiquets i les xiquetes.	0	1	2	3	H
4. Es distrau fàcilment, escassa atenció.	0	1	2	3	DA
5. Exigeix que les seues peticions es complisquen immediatament.	0	1	2	3	H
6. Té dificultat per a activitats en equip/grup.	0	1	2	3	TC
7. Està als núvols, abstret/a.	0	1	2	3	DA
8. No acaba les tasques que ha començat.	0	1	2	3	DA
9. És mal acceptat/a pel grup.	0	1	2	3	TC
10. Nega els seus errors i en culpa els altres.	0	1	2	3	TC
11. Emet sons molestos i en situació inapropiada.	0	1	2	3	TC
12. Es comporta amb arrogància, és irrespectuós/osa.	0	1	2	3	TC

CPRS. ESCALA CONNERS PER AL PROFESSORAT

CONDUCTES (continuació)	NG	P	B	M	
13. Intranquil, sempre en moviment.	0	1	2	3	H
14. Discuteix i es baralla per qualsevol cosa.	0	1	2	3	TC
15. Té esclats impredecibles de mal geni.	0	1	2	3	TC
16. Li falta sentit de les regles del <i>joc net</i> .	0	1	2	3	TC
17. És impulsiu/iva i irritable.	0	1	2	3	H
18. Es porta malament amb la majoria dels companys i companyes.	0	1	2	3	TC
19. Els seus esforços es frustren fàcilment, és inconstant.	0	1	2	3	DA
20. Accepta malament les indicacions del professor/a.	0	1	2	3	TC

ESCALA PER A DETECTAR EL TRASTORN PER DÈFICIT D'ATENCIÓ/HIPERACTIVITAT

ESCALA PER A DETECTAR EL TRASTORN PER DÈFICIT D'ATENCIÓ/HIPERACTIVITAT*

C. ARTILES, J. I E. JIMÉNEZ (2011)

- **Objectiu:** detecció precoç de dificultats atencionals i d'hiperactivitat.
- **Aplicació:** individual, respon el/a professor/a de la persona avaluada.
- **Edat:** entre 6 i 12 anys.
- **Instruccions:** cal marcar la freqüència amb la qual es perceben les conductes descrites en l'alumne/a (0 = mai / rarament; 1 = algunes vegades; 2 = molt sovint).
- **Correcció:** cal sumar les puntuacions corresponents als ítems de cada escala. **Inatenció** (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 i 9) i **hiperactivitat/impulsivitat** (10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 i 18).
- **Interpretació:** les puntuacions iguals o superiors al punt de tall són indicatives de la presència de dificultats atencionals, d'hiperactivitat i d'impulsivitat.

*Artiles, C. i Jiménez, J. E. (2011). *Normativización de instrumentos para la detección e identificación de las necesidades educativas del alumnado con TDAH o alumnado con DEA*. Govern de les Canàries. https://www.gobiernodecanarias.org/cmsweb/export/sites/educacion/web/.content/publicaciones/archivos/documento/p_norminstrumentet_tdah_dea.pdf

ESCALA PER A DETECTAR EL TRASTORN PER DÈFICIT D'ATENCIÓ/HIPERACTIVITAT

**Atención
a la
diversidad**

Normativización de instrumentos para la
DETECCIÓN E IDENTIFICACIÓN DE LAS
NECESIDADES EDUCATIVAS DEL ALUMNADO
CON TRASTORNO POR DÉFICIT DE ATENCIÓN
CON O SIN HIPERACTIVIDAD (TDAH) O
ALUMNADO CON DIFICULTADES ESPECÍFICAS
DE APRENDIZAJE (DEA)

Baremos obtenidos en la población escolar canaria

Gobierno de Canarias
Consejería de Educación,
Universidades, Cultura y Deportes
Dirección General de Ordenación,
Innovación y Promoción Educativa

ESCALA PER A DETECTAR EL TRASTORN PER DÈFICIT D'ATENCIÓ/HIPERACTIVITAT*

C. ARTILES, J. I E. JIMÉNEZ (2011)

PUNTS DE TALL			
Edat	Inatenció	Hiperactivitat/Impulsivitat	Global
6:3 - 7:4 anys	16	14	24
7:5 - 8:4 anys	16	14	26
8:5 - 9:4 anys	14	11	22
9:5 - 10:4 anys	13	10	21
10:5 - 11:4 anys	13	8	17
11:5 - 12:4 anys	13	9	20

*Artiles, C. i Jiménez, J. E. (2011). *Normativización de instrumentos para la detección e identificación de las necesidades educativas del alumnado con TDAH o alumnado con DEA*. Govern de les Canàries. https://www.gobiernodecanarias.org/cmsweb/export/sites/educacion/web/.content/publicaciones/archivos/documento/p_norminstrumentet_tdah_dea.pdf

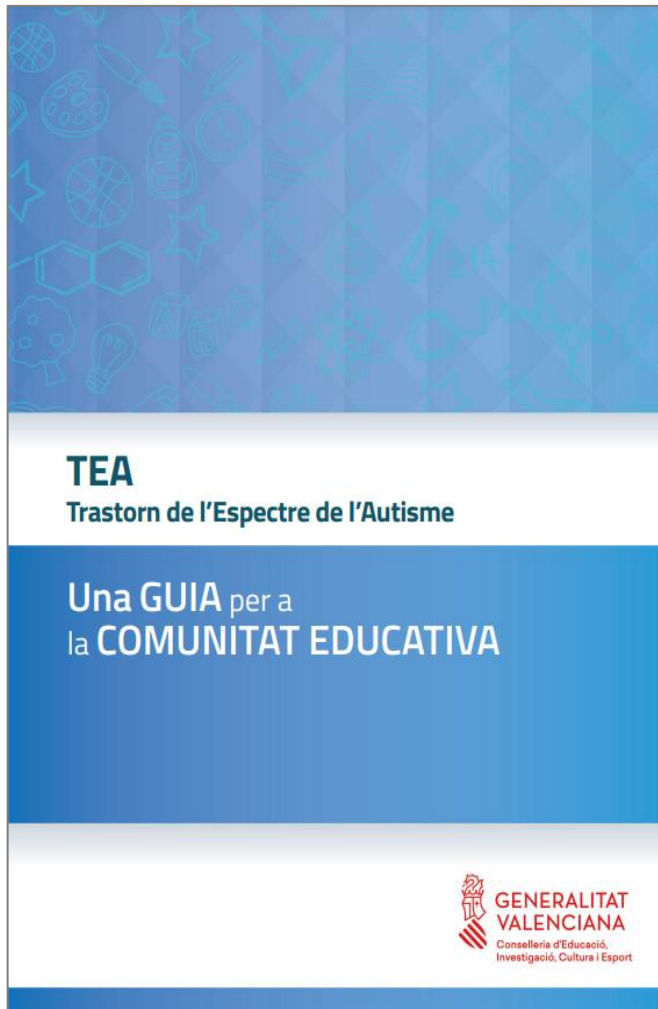
ESCALA PER A DETECTAR EL TRASTORN PER DÈFICIT D'ATENCIÓ/HIPERACTIVAT

INDICADORS	MR	AV	MS	
1. Para atenció insuficient als detalls i comet errors per distracció en les tasques escolars o en altres activitats.	0	1	2	A
2. Té dificultats per a mantenir l'atenció en tasques o activitats de joc.	0	1	2	A
3. Sembla no escoltar quan li parlen directament.	0	1	2	A
4. Sol tenir dificultats per a seguir instruccions i finalitzar tasques escolars, encàrrecs o obligacions.	0	1	2	A
5. Té dificultat per a organitzar tasques i activitats.	0	1	2	A
6. Evita dedicar-se a tasques que requereixen un esforç mental sostingut (com ara treballs escolars o domèstics).	0	1	2	A
7. Perd coses que són necessàries per a les seues tasques o activitats (per exemple: joguets, exercicis escolars, llapis, llibres o eines).	0	1	2	A
8. Es distrau fàcilment.	0	1	2	A
9. És oblidadís en les activitats diàries.	0	1	2	A
10. Mou en excés mans i peus, o es remou en la cadira.	0	1	2	HI
11. Acostuma a estar inquiet a la cadira en classe o en altres situacions en què s'espera que estiga assegut.	0	1	2	HI
12. De manera reiterada corre o salta en situacions en què és inapropiat fer-ho.	0	1	2	HI
13. Té dificultat per a jugar o dedicar-se tranquil·lament a activitats d'oci.	0	1	2	HI
14. Va sempre amb presses o actua com si estiguera <i>activat per un motor</i> .	0	1	2	HI
15. Parla en excés.	0	1	2	HI
16. Sol donar les respostes abans d'haver-se completat les preguntes.	0	1	2	HI
17. Té dificultats per a esperar tanda.	0	1	2	HI
18. Interromp o interfereix en les activitats dels altres (per exemple, en converses o jocs).	0	1	2	HI

TRASTORN DE L'ESPECTRE AUTISTA (TEA)

IDENTEA-2. INVENTARI PER A LA DETECCIÓ DEL TRASTORN DE L'ESPECTRE AUTISTA

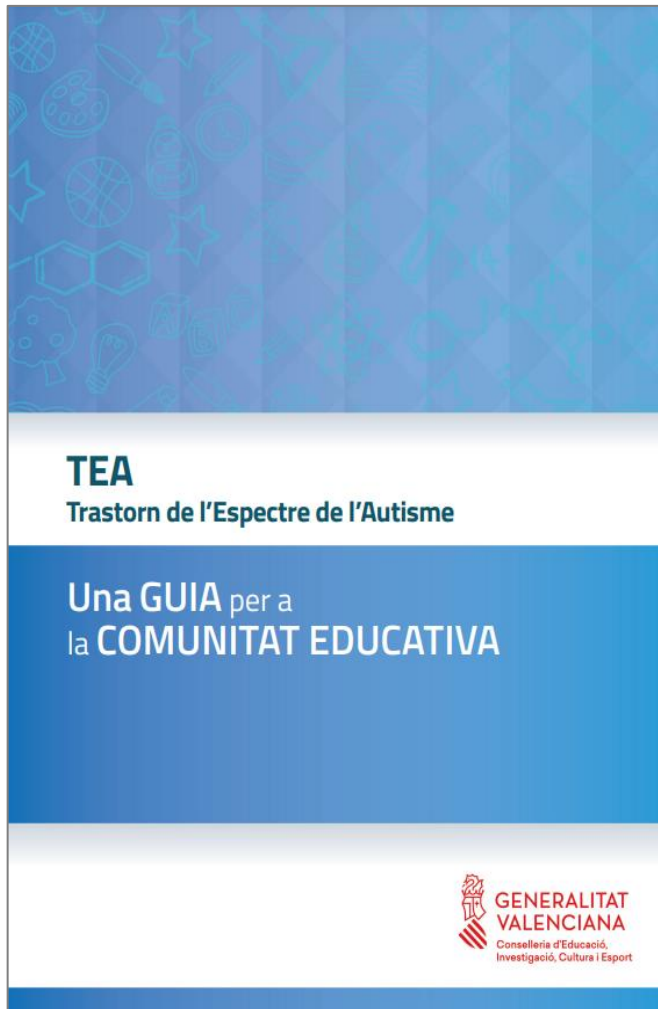

IDENTEA-2. INVENTARI DE DETECCIÓ DEL TRASTORN DE L'ESPECTRE AUTISTA

J. L. BARRIOS, A. M. FERRER, J. M. NAVARRO, R. A. CLEMENTE, J. CARNEIRO, I V. PRIETO (2019)

- **Objectiu:** detecció precoç de dificultats en la interacció social i la comunicació.
- **Aplicació:** individual, respon el/a professor/a de la persona avaluada.
- **Edat:** entre 2 anys i 6 anys i 11 mesos.
- **Tasca:** cal marcar la freqüència amb la qual es perceben les conductes descrites en l'alumne/a (*mai; alguna vegada; freqüentment; sempre*).
- **Correcció:** cal sumar les puntuacions corresponents als ítems de cada escala. **Comunicació i interacció social** (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42 i 43) i **patrons** (9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 44, 45, 46 i 47).
- **Interpretació:** les puntuacions iguals o superiors al punt de tall són indicatives de la presència d'un trastorn de l'espectre de l'autisme .

IDENTEA-2. INVENTARI PER A LA DETECCIÓ DEL TRASTORN DE L'ESPECTRE AUTISTA

IDENTEA-2. INVENTARI DE DETECCIÓ DEL TRASTORN DE L'ESPECTRE AUTISTA

J. L. BARRIOS, A. M. FERRER, J. M. NAVARRO, R. A. CLEMENTE, J. CARNEIRO I V. PRIETO (2019)

PUNTS DE TALL			
Edat	Comunicació i interacció social	Patrons	Global
2 anys	9	5	16
3 anys	9	5	16
4 anys	9	5	16
5 anys	7	5	15
6 anys	7	5	15

*Barrios, J. L., Ferrer, A. M., Navarro, J. M., Clemente, R. A., Carneiro, J. i Prieto, V. (2019). "IDENTEA-2 Inventari per a la detecció i escolarització de xiquets i xiquetes amb trastorn de l'espectre autista". TEA. Trastorn de l'espectre de l'autisme. https://ceice.gva.es/documents/169149987/169674754/TEA_guia_comu_educativa.pdf

IDENTEA-2. INVENTARI PER A LA DETECCIÓ DEL TRASTORN DE L'ESPECTRE AUTISTA

COMUNICACIÓ-INTERACCIÓ SOCIAL	M	V	F	S
1. Fa l'efecte que mira a través de les persones, com si no hi foren.	0	1	2	3
2. Prefereix relacionar-se amb objectes inanimats més que amb altres xiquets.	0	1	2	3
3. Usa altres persones per a aconseguir objectes (s'arrossega fins on hi ha un joguet, t'agafa la mà i et porta prop de l'objecte, t'estira la falda, oralment...). Normalment ho fa quan no pot agafar-lo ell sol.	3	2	1	0
4. Assenyala o estén la mà per a reclamar o demanar algun objecte que vol.	3	2	1	3
5. Té manifestacions emocionals inesperades: (riu sense motiu, plora exageradament sense motiu aparent).	0	1	2	3
6. És capaç d'imitar gestos com <i>adeu, vine, pren, dona-m'ho, hola</i> .	3	2	1	3
7. És capaç de seguir normes de la vida quotidiana, dirigit per l'adult (alçar-se del llit, menjar, anar a escola...).	3	2	1	3
8. Demana als altres que inicien jocs amb contacte físic, i ho fa demanant repetició de les rutines i seguint torns (tapar/destapar, posar mà sobre mà).	3	2	1	3
PATRONS REPETITIUS	M	V	F	S
9. Està llargs períodes de temps mirant al buit.	0	1	2	3
10. Fa moviments autoestimuladoris: aleteig de braços o mans, moviments ràpids i repetitius de dits... que dificulten activitats dirigides.	0	1	2	3
11. Passa llargs períodes de temps amb balancejos del tronc cap avant, cap arrere o cap als costats, postures estranyes, pega salts, etc.	0	1	2	3
12. Manipula objectes sense motiu aparent.	0	1	2	3

IDENTEA-2. INVENTARI PER A LA DETECCIÓ DEL TRASTORN DE L'ESPECTRE AUTISTA

13. Ordena objectes en files i insisteix que es mantinga l'ordre que ha establert.	0	1	2	3
14. Li agrada fer girar determinats objectes.	0	1	2	3
15. Salta contínuament amunt i avall quan està content.	0	1	2	3
16. S'irrita quan les coses no estan segons l'ordre habitualment establert: canvi d'una cadira, safates de material, joguets, el telèfon, etc.	0	1	2	3
17. Repeteix (encara que no de forma immediata) sons, paraules o frases que pot haver sentit abans.	0	1	2	3
18. S'irrita quan hi ha canvis en algunes situacions o rutines a les quals està acostumat. Rutes fixes per a anar a un lloc, etc.	0	1	2	3
19. Té dependència per un objecte particular que insisteix a portar d'un lloc a l'altre.	0	1	2	3
20. Usa la vista, l'oïda, el tacte, l'olfacte i el gust en situacions no habituals: tocar un pastís abans de menjar-se'l, olorar-se les mans, etc.	0	1	2	3
21. Presenta conductes sense meta, sense propòsit ni relació amb el context: curses curtes, deambulació sense rumb, etc.	0	1	2	3
22. Presenta conductes anticipatòries simples en situacions quotidianes: prepara l'abric abans d'eixir, col·loca i aparta la seua cadira, agafa la motxilla per a anar a una aula o per a eixir d'una aula, etc.	3	2	1	0
23. Es tapa les orelles quan sent uns determinats sons com si li feren mal.	0	1	2	3
CONDUCTA	M	V	F	S
24. Destruïx objectes sense intencionalitat aparent.	0	1	2	3
25. Presenta conductes de pica: s'introdueix objectes i elements no comestibles a la boca i els degluteix.	0	1	2	3
26. Presenta conductes disruptives a conseqüència de pors injustificades.	0	1	2	3

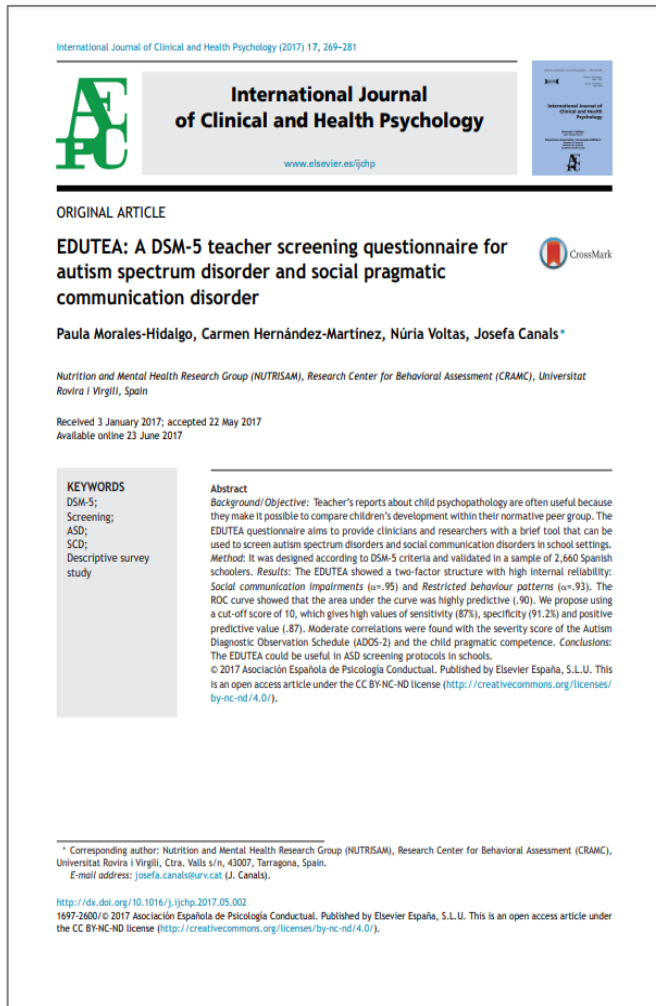
IDENTEA-2. INVENTARI PER A LA DETECCIÓ DEL TRASTORN DE L'ESPECTRE AUTISTA

27. Colpeja, pessiga, mossega o es fa mal a si mateix.	0	1	2	3
28. Presenta rebequeries sense motiu aparent.	0	1	2	3
29. És pràcticament impossible consolar-lo quan plora.	0	1	2	3
30. Colpeja, pessiga, mossega o fa mal a altres xiquets.	0	1	2	3
31. Té consciència del perill: altures, cristalls, foc, ganivets, etc.	3	2	1	0
COMUNICACIÓ-INTERACCIÓ SOCIAL	M	V	F	S
32. Té atenció conjunta: mira l'objecte que assenyalen i no el dit.	3	2	1	0
33. Somriu quan un altre somriu; es posa trist quan veu algú que està trist.	3	2	1	0
34. Participa en jocs com cucut, retornar una pilota, fet a amagar, etc.	3	2	1	0
35. Quan ens dirigim a l'infant, ens mira directament a la cara.	3	2	1	0
36. Usa alguna conducta, verbal o no verbal, per a demanar que li satisfacen necessitats bàsiques (fam, son, pipí, etc.).	3	2	1	0
37 Se'n va fàcilment amb desconeguts. Quan li ofereixen la mà se'n va amb persones desconegudes.	0	1	2	3
38. Mostra alguna reacció a veus conegudes.	3	2	1	0
39. Es gira quan el criden pel nom.	3	2	1	0
40. Atén i observa altres xiquets quan juguen.	3	2	1	0
41. Entén ordres del tipus <i>vine, pren, agafa-ho</i> , etc. acompanyades de gestos.	3	2	1	0
42. Deté les seues accions disruptives quan li ho indiquen, verbalment o amb gestos.	3	2	1	0

IDENTEA-2. INVENTARI PER A LA DETECCIÓ DEL TRASTORN DE L'ESPECTRE AUTISTA

43. És capaç de fer seqüències de joc imaginatiu: beure d'una tassa de joguet sense aigua, donar menjar a una nina, etc.	3	2	1	0
PATRONS REPETITIUS	M	V	F	S
44. Reacciona desproporcionadament quan l'interrompen en les coses que està fent.	0	1	2	3
45. Plora o mostra disgust, desproporcionadament, quan li lleven algun objecte seu (un joguet, un objecte pel qual mostra inclinació, etc.).	0	1	2	3
46. Permet jocs que impliquen contacte físic (rebolcar-se per terra, abraçar-se, fer cosquerelles, etc.).	3	2	1	0
47. Usa els objectes de forma funcional i els dona l'ús per al qual s'han construït.	3	2	1	0
CONDUCTA	M	V	F	S
48. Es nega a fer activitats manipulatives dirigides per l'adult: retallar, pintar, fer puzles, etc.	0	1	2	3
49. Es deixa modelar físicament per l'adult.	3	2	1	0
50. Es manté atent en una activitat dirigida més de cinc minuts consecutius.	3	2	1	0
LLENGUATGE	M	V	F	S
51. Quan li pregunten pel papa o per la mama respon amb acció de cerca (escombrada ocular).	3	2	1	0
52. Fa mostres d'entendre preguntes que li fa l'adult del tipus: on és...?, què és...?, quin vols?, què vols...?	3	2	1	0
53. Veient les imatges d'un conte va assenyalant els dibuixos mentre li'l conten i mostra indicis d'entendre'l.	3	2	1	0
54. Diu el nom o l'onomatopeia d'algun objecte o animal en presència d'aquest amb sentit comunicatiu.	3	2	1	0

EDUTEA. QÜESTIONARI PER AL CRIBRATGE DEL TEA I LA COMUNICACIÓ SOCIAL

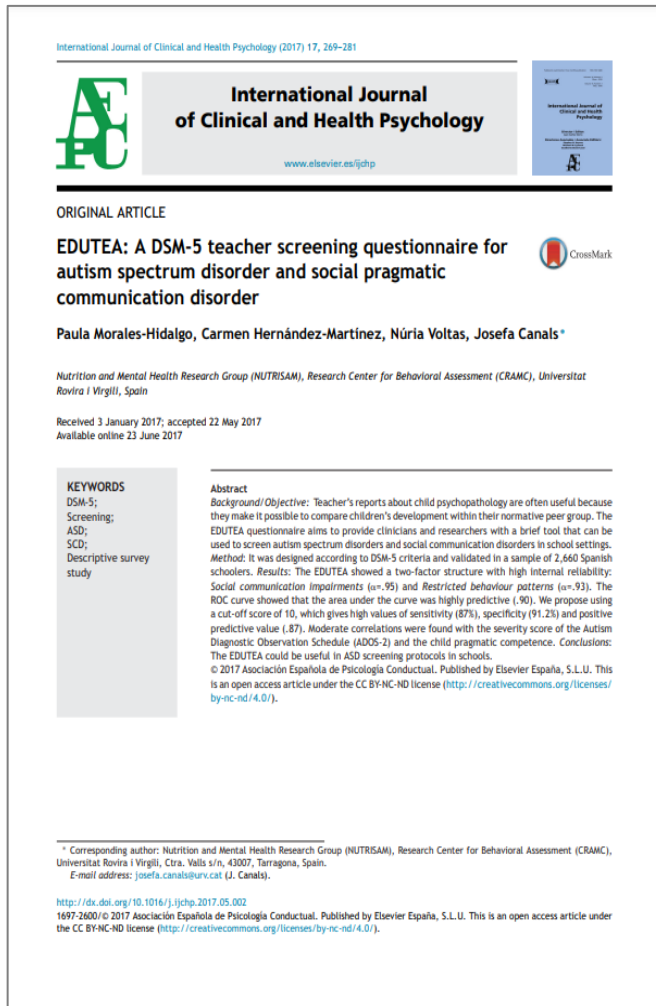
EDUTEA. QÜESTIONARI PER AL CRIBRATGE DEL TEA I LA COMUNICACIÓ SOCIAL

P. MORALES-HIDALGO, C. HERNÁNDEZ-MARTÍNEZ, N. VOLTAS I J. CANALS (2017)

- **Objectiu:** detecció precoç dels trastorns de l'espectre de l'autisme i de la comunicació social pragmàtica en l'entorn escolar.
- **Aplicació:** individual, respon el/a professor/a de la persona avaluada.
- **Edat:** entre 3 i 12 anys.
- **Tasca:** cal marcar la freqüència amb la qual es perceben les conductes descrites en l'alumne/a (0 = mai / quasi mai; 1 = a vegades; 2 = freqüentment; 3 = sempre / quasi sempre).
- **Correcció:** cal sumar les puntuacions corresponents als ítems de cada escala . **Comunicació i interacció social** (1, 2, 3, 8, 9, 10 i 11) i **comportaments restrictius i repetitius** (4, 5, 6 i 7).
- **Interpretació:** les puntuacions iguals o superiors al punt de tall són indicatives de la presència de dificultats comunicatives i conductuals.

*Morales-Hidalgo, P., Hernández-Martínez, C., Voltas, N. i Canals, J. (2017). "EDUTEA: A DSM-5 teacher screening questionnaire for autism spectrum disorder and social pragmatic communication disorder". *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 17(3), 269-281. <https://psico.fcep.urv.cat/Q4/EduTEA/>

EDUTEA. QÜESTIONARI PER AL CRIBRATGE DEL TEA I LA COMUNICACIÓ SOCIAL

EDUTEA. QÜESTIONARI PER AL CRIBRATGE DEL TEA I LA COMUNICACIÓ SOCIAL

P. MORALES-HIDALGO, C. HERNÁNDEZ-MARTÍNEZ, N. VOLTAS I J. CANALS (2017)

PUNTS DE TALL		
Comunicació i interacció social	Comportaments restrictius i repetitius	Global
8	3	10

*Morales-Hidalgo, P., Hernández-Martínez, C., Voltas, N. i Canals, J. (2017). "EDUTEA: A DSM-5 teacher screening questionnaire for autism spectrum disorder and social pragmatic communication disorder". *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 17(3), 269-281. <https://psico.fcep.urv.cat/Q4/EduTEA/>

EDUTEA. QÜESTIONARI PER AL CRIBRATGE DEL TEA I LA COMUNICACIÓ SOCIAL

INDICADORS	M	V	F	S
1. Dificultats en la reciprocitat social i emocional. Acostaments peculiars o poc hàbils cap als altres; dificultat per a mantenir una conversa d'anada i tornada; dificultat per a compartir interessos, emocions o afecte; fracàs per a iniciar o respondre a interaccions socials.	0	1	2	3
2. Dificultats en l'ús de comunicació no verbal durant la interacció social. Contacte visual pobre; no fa servir gestos quan parla o ho fa de manera peculiar; expressivitat facial pobre; no reacciona o té dificultats per a entendre gestos i expressions.	0	1	2	3
3. Dificultats per a iniciar, mantenir i entendre les relacions socials. Li costa ajustar el comportament al context, fer amics o jugar a joc simbòlic amb els iguals; mostra manca d'interès pels companys i companyes.	0	1	2	3
4. Moviments, ús d'objectes o parla estereotipada i repetitiva. Fa estereotípies (aleteig, pegar voltes...), col·loca les joguines en filera o llança objectes a l'aire; repeteix paraules o frases; fa servir paraules o frases estranyes.	0	1	2	3
5. Insistència que les coses no canvien, adherència inflexible a rutines, patrons ritualistes de comportament verbal o no verbal. No li agraden els canvis; pensament rígid, és tossut/uda; necessita fer les coses sempre de la mateixa manera.	0	1	2	3
6. Interessos marcadament restrictius i persistents. Li agraden qüestions molt concretes i és molt persistent amb aquestes qüestions; mostra un fort vincle o preocupació per objectes inusuals.	0	1	2	3

EDUTEA. QÜESTIONARI PER AL CRIBRATGE DEL TEA I LA COMUNICACIÓ SOCIAL

INDICADORS (continuació)	M	V	F	S
7. Hipereactivitat/hiporeactivitat o interès inusual per estímuls sensorials. Indiferència aparent al dolor o la temperatura; s'altera per determinats sons o textures; olora o toca objectes de forma excessiva i mostra fascinació per llums o moviment.	0	1	2	3
8. Dificultats en l'ús de la comunicació en les relacions socials. Saluda o comparteix informació de manera poc apropiada al context social.	0	1	2	3
9. Poca habilitat per a ajustar la comunicació al context o interlocutor. Parla de la mateixa manera a classe que al pati; és massa formal o no canvia la manera de parlar quan es dirigeix a un company o a un adult.	0	1	2	3
10. Dificultats per a seguir les regles de la conversa i la narració. Té dificultats per a mantenir els torns de la conversa o reformular quan l'interpreten malament, i també per a usar els senyals verbals i no verbals en la interacció.	0	1	2	3
11. Dificultats per a entendre significats no literals o ambigus del llenguatge. Té dificultats per a entendre significats implícits o dependents del context, frases fetes, humor i metàfores.	0	1	2	3

ALTES CAPACITATS

ESCALA DE DETECCIÓ D'ALUMNAT AMB ALTES CAPACITATS - PRIMÀRIA

ESCALA DE DETECCIÓ D'ALUMNAT AMB ALTES CAPACITATS - PRIMÀRIA*

E. AROCAS, T. CUARTERO, M. C. FERRÁNDEZ, R. MOYA I D. TORREGROSA (2018)

- **Objectiu:** detecció precoç d'indicadors d'altres capacitats.
- **Aplicació:** individual, respon el/a professor/a de la persona avaluada.
- **Edat:** entre 6 i 12 anys.
- **Instruccions:** cal marcar el grau en què es perceben les conductes descrites en l'alumne/a (1 = molt baix; 2 = baix; 3 = mitjà; 4 = alt; 5 = molt alt).
- **Correcció:** qualitativa.
- **Interpretació:** identificar la presència de nombrosos indicadors que avalen la pertinència d'iniciar la fase d'identificació.

*Arocas, E., Cuartero, T., Ferrández, M. C., Moya, R. i Torregrosa, D. (2018). *Altes capacitats intel·lectuals. Una guia per a la comunitat educativa*. Generalitat Valenciana.

https://ceice.gva.es/documents/169149987/169674754/Guia_altes_capacitats.pdf

ESCALA DE DETECCIÓ D'ALUMNAT AMB ALTES CAPACITATS - PRIMÀRIA

1. ÀMBIT LINGÜÍSTIC	MB	B	M	A	MA
1. Expressa les seues idees de manera clara i precisa.	1	2	3	4	5
2. Té bon vocabulari.	1	2	3	4	5
3. Comprèn idees complexes amb facilitat.	1	2	3	4	5
2. ÀMBIT LOGICOMATEMÀTIC	MB	B	M	A	MA
4. Efectua exercicis de càlcul mental amb rapidesa i precisió.	1	2	3	4	5
5. Comprèn amb facilitat una argumentació matemàtica.	1	2	3	4	5
6. Aplica el raonament logicomatemàtic per a enfrontar-se a situacions quotidianes.	1	2	3	4	5
3. ÀMBIT VISUOESPACIAL I ARTÍSTIC	MB	B	M	A	MA
7. Dibuixa imatges de manera avançada.	1	2	3	4	5
8. Interpreta gràfics i diagrames amb facilitat.	1	2	3	4	5
9. Fa amb rapidesa i precisió un trencaclosques, un puzzle o alguna tasca semblant.	1	2	3	4	5
4. ÀMBIT CORPORAL CINESTÈSIC	MB	B	M	A	MA
10. Destaca en un esport o en més d'un.	1	2	3	4	5
11. Pot desarmar i tornar a armar objectes amb facilitat.	1	2	3	4	5
12. Imita de manera intel·ligent els gestos i modals d'altres persones.	1	2	3	4	5

ESCALA DE DETECCIÓ D'ALUMNAT AMB ALTES CAPACITATS - PRIMÀRIA

5. ÀMBIT MUSICAL	MB	B	M	A	MA
13. Mostra facilitat per a apreciar i discriminar formes musicals.	1	2	3	4	5
14. Reprodueix melodies de manera molt precisa.	1	2	3	4	5
15. Adverteix quan la música està fora de to.	1	2	3	4	5
6. ÀMBIT CIENTIFICOTECNOLÒGIC I NATURALISTA	MB	B	M	A	MA
16. Organitza i dirigeix activitats grupals.	1	2	3	4	5
17. Mostra bona intuïció per a captar les necessitats dels altres.	1	2	3	4	5
18. Pren decisions i se'n responsabilitza.	1	2	3	4	5
7. ÀMBIT SOCIAL	MB	B	M	A	MA
19. Expressa i controla les seues emocions.	1	2	3	4	5
20. Té una alta autoestima i confiança en si mateix/a.	1	2	3	4	5
21. Té una visió realista dels seus punts forts i dèbils.	1	2	3	4	5
8. ÀMBIT PERSONAL	MB	B	M	A	MA
22. Mostra gran curiositat per explorar la realitat que l'envolta.	1	2	3	4	5
23. Identifica les relacions entre diversos fenòmens de la naturalesa.	1	2	3	4	5
24. Aplica relacions causa-efecte per a explicar la realitat.	1	2	3	4	5

ESCALA DE DETECCIÓ D'ALUMNAT AMB ALTES CAPACITATS - PRIMÀRIA

9. ÀMBIT DE CREATIVITAT	MB	B	M	A	MA
25. Aporta una gran quantitat d'idees o solucions inusuals a classe.	1	2	3	4	5
26. Mostra un sentit de l'humor subtil.	1	2	3	4	5
27. Expressa idees fruit d'una gran imaginació.	1	2	3	4	5
10. ÀMBIT DE CAPACITAT D'APRENTATGE	MB	B	M	A	MA
28. Gestiona i controla les seues pròpies capacitats i coneixements.	1	2	3	4	5
29. Sorprèn per la quantitat d'informació i temes que coneix.	1	2	3	4	5
30. Coneix i usa diversos recursos i fonts d'informació.	1	2	3	4	5

DIAC-DP. DETECCIÓ D'INDICADORS D'ALTES CAPACITATS - DOCENTS DE PRIMÀRIA

DIAC-DP. DETECCIÓ D'INDICADORS D'ALTES CAPACITATS (PRIMÀRIA)*

R. RODRÍGUEZ, G. RABASSA, R. SALAS I A. PARDO (2017)

- **Objectiu:** detecció precoç d'indicadors d'altres capacitats.
- **Aplicació:** individual, respon el/a professor/a de la persona avaluada.
- **Edat:** entre 6 i 12 anys.
- **Instruccions:** cal marcar amb una X la presència (sí) o l'absència (no) dels diversos indicadors en l'alumne/a.
- **Correcció:** cal sumar un punt per cada resposta afirmativa.
- **Interpretació:** les puntuacions iguals o superiors al punt de tall són indicatives de la pertinència d'iniciar la fase d'identificació.

*Rodríguez, R., Rabassa, G., Salas, R. i Pardo, A. (2017). *Protocol d'identificació i avaluació de l'alumnat d'altres capacitats intel·lectuals en centres escolars*. Santillana Educación.

<http://irie.uib.cat/files/reports/Informe-14.pdf>

DIAC-DP. DETECCIÓ D'INDICADORS D'ALTES CAPACITATS - DOCENTS DE PRIMÀRIA

DIAC-DP. DETECCIÓ D'INDICADORS D'ALTES CAPACITATS (PRIMÀRIA)*

R. RODRÍGUEZ, G. RABASSA, R. SALAS I A. PARDO (2017)

PUNT DE TALL
Escala global
23

*Rodríguez, R., Rabassa, G., Salas, R. i Pardo, A. (2017). *Protocol d'identificació i avaluació de l'alumnat d'altres capacitats intel·lectuals en centres escolars*. Santillana Educació.

<http://irie.uib.cat/files/reports/Informe-14.pdf>

DIAC-DP. DETECCIÓ D'INDICADORS D'ALTES CAPACITATS - DOCENTS DE PRIMÀRIA

1. CREATIVITAT I PENSAMENT DIVERGENT	Sí	No
1. S'interessa per tot allò que l'envolta. Mostra una gran curiositat per moltes coses i temes. - Fa moltes preguntes. Necessita saber el perquè de les coses. - Té inquietud per saber més i aprendre. - Alguns dels seus interessos són propis de persones adultes.	☐	☐
2. Li interessa investigar i descobrir coses noves. - Té gran interès per conèixer i descobrir el funcionament de les coses. - Fa preguntes poc freqüents per a la seva edat. - Fa preguntes interessants i intencionades, diferents de les preguntes només informatives. - Li agraden les activitats que impliquen cercar informació, experimentar, manipular, etc.	☐	☐
3. Planteja moltes formes, i a vegades inusuals, de resoldre els problemes. - Cerca solucions alternatives. - Usa estratègies que no se'ls ocorren als seus iguals. - Troba solucions originals, diferents de les dels altres companys/companyes. - Dona més d'una resposta o solució.	☐	☐
4. Les seues produccions destaquen per la imaginació i creativitat. - Els seus textos o relats, tant orals com escrits, tenen molta originalitat i fantasia. - Les seues composicions plàstiques (dibuixos, manualitats, etc.) destaquen per la imaginació, l'originalitat o la riquesa de detalls. - Inventa jocs o modifica les regles de jocs ja existents. - Té la capacitat de desenvolupar, ampliar o embellir les idees.	☐	☐
2. DESENVOLUPAMENT EMOCIONAL, SOCIAL I MORAL	Sí	No
5. Tendència al lideratge. - Els companys i companyes el valoren i poden acceptar-lo com a líder natural del grup. - Sovint pren la iniciativa i organitza activitats a classe, al pati, etc. - Té capacitat d'influència en l'opinió, les activitats, els jocs, etc. dels companys i companyes.	☐	☐

DIAC-DP. DETECCIÓ D'INDICADORS D'ALTES CAPACITATS - DOCENTS PRIMÀRIA

6. Sovint organitza les situacions i les coses. • Es diverteix ordenant, catalogant i classificant coses, situacions, etc. • Organitza la seua pròpia faena.	☐	☐
7. Tendeix a relacionar-se amb persones adultes i infants més fadrins. • Selecciona l'edat dels companys i companyes segons les activitats que vol fer. • En algunes situacions (jocs, pati, descans, etc.) prefereix la companyia d'infants més fadrins o d'adults. • És acceptat/acceptada per companys i companyes de més edat.	☐	☐
8. Independent en les seues opinions i amb sentit crític. • Té una actitud crítica i una opinió per a molts temes. • Defensa els seus punts de vista. • Li costa acceptar impositcions o normes que considera injustes o no raonades.	☐	☐
9. Confiança en si mateix. • Mostra confiança i seguretat en si mateix/mateixa i en la seua opinió. • Té una bona autoestima.	☐	☐
10. Accepta bé les responsabilitats. • S'atribueix els resultats i les conseqüències de les seues accions. • És capaç d'acceptar responsabilitats i es pot confiar que ho farà bé.	☐	☐
11. Adaptació ràpida a noves situacions i canvis. • S'adapta fàcilment als canvis o a les situacions noves. • Accepta fàcilment els canvis en la rutina d'aula. • Adapta el seu comportament social i verbal als diversos interlocutors i situacions.	☐	☐
12. Sentit de l'humor. • Capta el doble sentit de missatges • És irònic/irònica i juga amb el sentit de les paraules o frases.	☐	☐

DIAC-DP. DETECCIÓ D'INDICADORS D'ALTES CAPACITATS - DOCENTS PRIMÀRIA

13. Interès per qüestions transcendents, valors ètics, justícia, etc. • S'interessa per qüestions poc habituals per a la seua edat i tan complexes com, per exemple, la mort, la fam al món, l'origen de les coses, qüestions de tipus moral. • Expressa opinions pròpies sobre fets, situacions i successos de l'entorn social. • És rigorós/rigorosa en l'aplicació de la justícia i molt sensible a les injustícies.	☐	☐
3. CAPACITAT INTEL·LECTUAL	Sí	No
14. Bon observador/bona observadora. Capaç de captar detalls i significats que passen desapercebuts a la majoria de companys i companyes. • És una persona observadora, perspicaç i atenta; sol percebre amb facilitat petits canvis i detalls. • Fa interpretacions ajustades de fets i situacions.	☐	☐
15. Agilitat mental. • Respon amb rapidesa. • Entén amb facilitat les qüestions explicades. No necessita segones explicacions.	☐	☐
16. Alta capacitat d'atenció i concentració en continguts o activitats que li interessen. • Li és fàcil mantenir l'atenció i la concentració durant un temps prolongat. • Li costa abandonar les tasques en les quals està concentrat/concentrada. • Es mostra molt atent/atenta quan li proposen activitats noves i de descobriment. • Abaixa el nivell d'atenció i concentració en cas d'activitats simples o repetitives. • Dedica temps a aprofundir sobre els temes que li interessen.	☐	☐
17. Bona memòria. • Reté gran quantitat de dades i elements de la informació que rep. • Memoritza amb facilitat contes, poesies, cançons i informacions diverses. • Memorització ràpida i eficaç.	☐	☐

DIAC-DP. DETECCIÓ D'INDICADORS D'ALTES CAPACITATS - DOCENTS PRIMÀRIA

18. Comprèn i maneja idees abstractes i complexes. • Sorprèn per la complexitat i maduresa de les seues expressions i idees. • Compara, analitza, avalua idees i conceptes en esquemes complexos. • Les seues respostes són elaborades i raonades, pròpies d'infants més fadrins. • Entén i domina els sistemes simbòlics amb gran rapidesa (llenguatge oral i escrit, informàtic, musical, altres idiomes, altres codis, etc.).	☐	☐
19. Relaciona amb facilitat idees i conceptes d'àmbits diferents. • Relaciona idees amb facilitat i és capaç d'adonar-se de problemes que altres persones no veuen. • Aplica continguts i estratègies d'unes àrees curriculars per a resoldre qüestions d'altres àrees. • Relaciona conceptes i idees amb experiències personals i aprenentatges no acadèmics. • Realitza projectes i treballs en què relaciona dades i procediments d'àmbits diferents.	☐	☐
20. Té molta informació sobre temes diversos. • Sorprèn la quantitat d'informació que té sobre alguns temes. • Sol aportar informació no coneguda pels altres dels temes que s'expliquen a classe.	☐	☐
4. CARACTERÍSTIQUES D'APRENTATGE	Sí	No
21. Bona capacitat d'aprenentatge. • Aprèn millor i més ràpid que la majoria dels infants de la seua edat. • Gaudeix aprenent pel simple fet d'aprendre. • Entén els problemes com a desafiaments/reptes i l'apassiona la idea de resoldre'ls.	☐	☐
22. Prefereix metodologies d'aula flexibles. • És eficaç quan treballa individualment i sol necessitar poca ajuda. • Bona capacitat per a l'aprenentatge de forma autònoma. • El seu rendiment millora amb metodologies obertes que li permeten aportar idees. • Organitza els treballs i els estructura seguint una seqüència adequada.	☐	☐

DIAC-DP. DETECCIÓ D'INDICADORS D'ALTES CAPACITATS - DOCENTS PRIMÀRIA

23. Bona capacitat verbal. • Té un vocabulari inusualment ric i avançat per a la seua edat. • L'expressió oral és precisa i usa estructures lingüístiques complexes. • Narra molt bé històries, contes o fets; s'expressa amb fluïdesa.	☐	☐
24. Bona capacitat lectora. • Llig molt i pel seu compte; té criteri de selecció propi i sol llegir llibres d'un nivell lector superior. • La seua lectura és fluïda i sense errors. • Va aprendre a llegir abans que la majoria dels companys i companyes.	☐	☐
25. Bona capacitat d'expressió escrita. • Mostra interès per dominar el llenguatge escrit. • La seua expressió escrita és precisa i usa estructures lingüístiques complexes. • Comprèn textos escrits amb gran rapidesa.	☐	☐
26. Comprèn i usa continguts encara no treballats a l'aula. • Maneja conceptes, estratègies o tècniques que hom no espera que ja sàpia emprar. • Cerca informació per iniciativa pròpia. • De vegades s'avança a les explicacions del professor o professora.	☐	☐
27. Té facilitat per a emprar qualsevol tipus de material. • Dona usos no convencionals a objectes quotidians. • Té interès per les TIC per a cercar informació i presentar treballs.	☐	☐
28. Té una gran habilitat per a entendre i usar símbols matemàtics. • Adquireix la mecànica de les operacions matemàtiques abans que els companys. • Àgil en l'ús del càlcul mental. • Dona la solució a problemes matemàtics amb rapidesa i, sovint, sense càlculs intermedis. • No sempre usa el procediment que ha indicat el professor o professora per a arribar al resultat.	☐	☐

DIAC-DP. DETECCIÓ D'INDICADORS D'ALTES CAPACITATS - DOCENTS DE PRIMÀRIA

5. MOTIVACIÓ I INTERESSOS	Sí	No
29. Alta motivació i perseverança en tasques que li interessin. • Quan fa activitats que li interessin es mostra constant i poques vegades les deixa inacabades. • No es desanima ni es dona per vençut/vençuda; en cas de dificultats cerca alternatives noves. • Necessita poca motivació externa per a treballar en un tema que li interessa.	☐	☐
30. S'avorreix fàcilment amb les faenes rutinàries i repetides. • Desconnecta i s'avorreix quan es torna a explicar un contingut que ja domina. • S'avorreix amb les activitats rutinàries. • No acaba els exercicis que consisteixen a repetir tècniques o procediments.	☐	☐
31. Perfeccionista. • És molt exigent amb si mateix. Li agrada fer les coses bé. • No dona per acabades les faenes fins que considera que estan ben fetes.	☐	☐
6. RENDIMENT ACADÈMIC		
32. Mostra un rendiment especialment bo en una o més àrees acadèmiques (escriuiu el nom de l'assignatura o de les assignatures):		

TAMU. ESCALA PER A LA DETECCIÓ PRECOÇ DE TALENTS MUSICALS

NORMATIVIZACIÓN DE UNA ESCALA PARA LA DETECCIÓN TEMPRANA DE TALENTOS MUSICALES (TAMU)

Ceferino Artiles Hernández¹ &
Leticia Gutiérrez Pérez
Universidad de Las Palmas de Gran Canaria, Islas Canarias | España

Resumen

La detección temprana de talentos musicales en los primeros niveles de la Enseñanza Primaria (6 a 8 años) está justificada por referirse a edades anteriores a las pruebas de ingreso en los conservatorios y escuelas de música, al menos en Canarias. Esto ayudaría a identificarlos y a planificar e implementar una intervención temprana, e incluso, la incorporación precoz a los conservatorios y escuelas de música, en coordinación con las familias. En nuestro caso, primero se construyó la escala. Para ello, se entrevistaron a varios profesores de música, se revisó la bibliografía y la escala fue aplicada a escolares, por distintos maestros/as especialistas de música. Posteriormente, se realizó la normativización validando dicha escala y estableciendo un punto de corte por encima del cual, con el alumno/a señalado, se habría de iniciar el proceso de identificación como talento musical y el proceso de enriquecimiento dentro y fuera del centro escolar. El estudio que aquí se presenta está referido a la normativización de la escala. La aportación de esta investigación es la elaboración por primera vez de un instrumento en

¹Ceferino Artiles Hernández, C/ Colombia, 18, 5^ªB Las Palmas de Gran Canaria, Islas Canarias, España. ceferino.artiles4@gmail.com

TAMU. ESCALA PER A LA DETECCIÓ PRECOÇ DE TALENTS MUSICALS*

C. ARTILES I J. C. PÉREZ (2015)

- **Objectiu:** detecció precoç d'indicadors de talent musical.
- **Aplicació:** individual, respon el/la professor/a de música de la persona avaluada.
- **Edat:** entre 6 i 7 anys.
- **Instruccions:** cal marcar el grau en què es perceben les conductes descrites en l'alumne/a (1 = totalment en desacord o mai; 2 = un poc en desacord o quasi mai; 3 = bastant d'acord o quasi sempre; 4 = totalment d'acord o sempre).
- **Correcció:** cal sumar globalment les puntuacions atorgades a cada ítem.
- **Interpretació:** les puntuacions iguals o superiors al punt de tall són indicatives d'un/a alumne/a amb talent musical.

* Artiles, C. i Gutiérrez, L. (2021). "Normativización de una escala para la detección temprana de talentos musicales (TAMU)". *Sobredotação*, 17, 193-218.

TAMU. ESCALA PER A LA DETECCIÓ PRECOÇ DE TALENTS MUSICALS

INDICADORS	M	Qm	Qs	S
1. És capaç de reproduir i seguir, a través de la imitació amb uniformitat i entonació, petites línies melòdiques en qualsevol to, siga cantant sol/sola o en companyia d'altres (polifonia).	1	2	3	4
2. Pot imitar correctament cantant el moviment dels intervals en diverses tonalitats.	1	2	3	4
3. Sap discriminar entre diversos tons i sons proposats.	1	2	3	4
4. Identifica les dinàmiques dels sons amb gran soltesa i seguretat de manera inusual per a la seua edat.	1	2	3	4
5. Presenta una gran destresa per a fer sentir el ritme de les cançons amb gestos juganers, palmades i petites percussions.	1	2	3	4
6. Pot imitar correctament esquemes rítmics amb paraules o bé amb síl·labes usant diversos valors de figures.	1	2	3	4
7. Manté amb exactitud el pols rítmic cantant una cançó infantil amb acompanyament pianístic.	1	2	3	4
8. Diferencia amb facilitat els moviments molt lents, lents, ràpids i molt ràpids, com també l'ús alternat d'aquests moviments.	1	2	3	4
9. Presenta bona coordinació visuomotriu i motricitat fina quan maneja instruments musicals.	1	2	3	4
10. És hàbil en la coordinació motriu amb les mans o els peus quan realitza patrons o esquemes rítmics donats.	1	2	3	4
11. És hàbil expressant les emocions i els sentiments a través del cos.	1	2	3	4
12. Mostra gran facilitat per a recordar i reproduir les qualitats dels sons en cançons conegudes.	1	2	3	4
13. Presenta gran habilitat per a recordar i imitar auditivament i musicalment fragments de cançons infantils que continguén diferents ritmes, tons i timbres	1	2	3	4
14. Memoritza amb facilitat qualsevol fragment musical sentit una sola vegada.	1	2	3	4

TAMU. ESCALA PER A LA DETECCIÓ PRECOÇ DE TALENTS MUSICALS

INDICADORS	M	Qm	Qs	S
15. Crea composicions senzilles pròpies amb sentit musical.	1	2	3	4
16. És capaç de fer un acompanyament musical senzill propi a les cançons que canta.	1	2	3	4
17. Usa la imaginació i la fantasia per a completar un extracte musical de manera que tinga sentit.	1	2	3	4
18. Ofereix una interpretació personal quan canta o toca una composició que ha creat ell/ella mateix/a.	1	2	3	4
19. És capaç de fer improvisacions sense estímul previ.	1	2	3	4
20. Crea composicions musicals amb llenguatges o estructures originals.	1	2	3	4
21. Mostra gran capacitat expressiva i musical a l'hora d'interpretar fragments musicals.	1	2	3	4
22. Li agrada molt escoltar música o sons de l'entorn, ja siguin de naturalesa musical o no.	1	2	3	4
23. És capaç d'expressar amb facilitat el seu món sonor intern a partir dels coneixements musicals adquirits.	1	2	3	4
24. Mostra gran interès per qualsevol estímul musical.	1	2	3	4
25. Manté la concentració i l'escolta atenta en audicions musicals durant llargs períodes de temps de manera inusual per a la seva edat.	1	2	3	4
26. Demostra una gran obstinació en les seues activitats musicals i arriba a superar totes les dificultats que li presenten.	1	2	3	4

ETABA. ESCALA DE DETECCIÓ PRECOÇ DE TALENTS ESPORTIUS PER A HANDBOL

NORMATIVIZACIÓN DE LA ESCALA DE DETECCIÓN TEMPRANA DE TALENTOS DEPORTIVOS PARA BALONMANO (ETABA)

Ceferino Artiles Hernández¹ y Francisco Castellano Rodríguez

(Universidad de Las Palmas de Gran Canaria, Islas Canarias | España)

Resumen

La detección temprana de talentos deportivos con alta creatividad en el juego colectivo no ha sido un campo muy estudiado. En balonmano se considera edades tempranas los 10-12 años y al no existir para estas edades instrumentos para este fin, la investigación ha tenido como finalidad la elaboración y normativización de una escala que ayudara al profesorado de educación física de los centros escolares a detectar posibles talentos para el balonmano sobre los que planificar e implementar una intervención temprana, y otras actuaciones en contacto con las federaciones deportivas, centros de alto rendimiento y las familias. Los participantes en el estudio fueron un total de 553 escolares, 290 niños y 263 niñas entre 10 y 12 años de distintos colegios de Gran Canaria, Islas Canarias, España. Los resultados indican que escala resulta fiable (Alfa de Cronbach 0.98) encontrando seis factores que explican el 74,92% de la varianza.

Palabras clave: talentos deportivos, creatividad, detección temprana, varianza.

¹ Ceferino Artiles Hernández, C/ Colombia, 18, 5ª B Las Palmas de Gran Canaria, Islas Canarias, España. ceferino.artiles4@gmail.com

ETABA. ESCALA DE DETECCIÓ PRECOÇ DE TALENTS ESPORTIUS PER A HANDBOL *

C. ARTILES I F. CASTELLANO (2019)

- **Objectiu:** detecció precoç d'indicadors de talent esportiu.
- **Aplicació:** individual, respon el/a professor/a d'educació física de la persona avaluada.
- **Edat:** entre 10 i 12 anys.
- **Instruccions:** cal marcar el grau en què es perceben les conductes descrites en l'alumne/a (1 = totalment en desacord o mai; 2 = un poc en desacord o quasi mai; 3 = bastant d'acord o quasi sempre; 4 = totalment d'acord o sempre).
- **Correcció:** cal sumar globalment les puntuacions atorgades a cada ítem.
- **Interpretació:** les puntuacions iguals o superiors al punt de tall són indicatives d'un/a alumne/a amb talent esportiu.

* Artiles, C. i Castellano, F. (2019). "Normativización de la Escala de detección temprana de talentos deportivos para balonmano (ETABA)". *Sobredotação*, 16, 213-241.

TRASTORNOS DE LA PARLA, DEL LENGUATGE I DE LA COMUNICACIÓ

GUIA D'OBSERVACIÓ DEL DESENVOLUPAMENT DEL LLENGUATGE (3-6 ANYS)

Guía

para la Atención Educativa
del Alumnado con

**Trastornos en el
Lenguaje Oral
y Escrito**

GUIA D'OBSERVACIÓ DEL DESENVOLUPAMENT DEL LLENGUATGE

SERVEI DE PROGRAMES EDUCATIUS I ATENCIÓ A LA DIVERSITAT (2004)

- **Objectiu:** detecció precoç de dificultats en el llenguatge oral.
- **Aplicació:** individual, respon el/a professor/a de la persona avaluada.
- **Edat:** entre 3 i 6 anys.
- **Instruccions:** cal marcar amb una X l'opció que millor represente la conducta lingüística de l'alumne/a.
- **Correcció:** qualitativa.
- **Interpretació:** cal identificar la presència de retards i dificultats lingüístiques que no corresponen a l'edat cronològica de l'alumne/a.

GUIA D'OBSERVACIÓ DEL DESENVOLUPAMENT DEL LLENGUATGE (3-6 ANYS)

LLENGUATGE EXPRESSIU

1. Per a comunicar-se, el/la xiquet/a usa normalment:

- ☐ Llenguatge oral (sons, paraules, frases).
- ☐ Llenguatge gestual (gestos amb valor comunicatiu).

2. Quan el/la xiquet/a s'expressa...

- ☐ Generalment no l'entenc.
- ☐ L'entenc si em guie pel context.

3. Quan li faig repetir el que ha dit...

- ☐ L'expressió millora.
- ☐ L'expressió no millora.

4. Per què penseu que el/la xiquet/a no parla bé?

- ☐ Per causes ambientals.
- ☐ Perquè no hi sent bé.
- ☐ Perquè veig que té problemes en els òrgans bucofonadors (llengua, llavis, dents, mandíbula, etc.).

5. Quan el/la xiquet/a s'expressa oralment, ho fa amb:

- ☐ Sons aïllats.
- ☐ Paraules soltes.
- ☐ Amb frases.

6. Descriviu, després de les vostres observacions, alguns dels errors que comet el/la xiquet/a en el llenguatge expressiu.

LLENGUATGE RECEPTIU

1. Comprèn els missatges i les intencions comunicatives de l'adult i dels altres xiquets (en situacions de joc, rutines quotidianes, faena d'aula, etc.).

- ☐ Sí
- ☐ No
- ☐ A vegades (especifiqueu quan).

GUIA D'OBSERVACIÓ DEL DESENVOLUPAMENT DEL LLENGUATGE (3-6 ANYS)

2. El/la xiquet/a diferencia entre ordre pregunta / intenció...

- ☐ Sí
- ☐ No

3. Comprèn dues ordres o més sense relacionar:

- ☐ Sí
- ☐ No

4. En una imatge, reconeix objectes, accions, persones, qualitats, etc.

- ☐ Sí
- ☐ No

5. Atén i comprèn narracions curtes, contes, cançons, etc.

- ☐ Sí
- ☐ No

6. És capaç d'anticipar-se a la informació sobre persones, successos, etc. (sobretot rutinaris).

- ☐ Sí
- ☐ No

7. Comprèn ordres que inclouen termes de tipus categorial o conceptual (animals, mobles, conceptes de color, forma, grandària, etc.).

- ☐ Sí
- ☐ No
- ☐ A vegades

COMUNICACIÓ

1. El/la xiquet/a es comunica espontàniament.

- ☐ Té iniciativa.
- ☐ Només respon.
- ☐ Altres maneres.

GUIA D'OBSERVACIÓ DEL DESENVOLUPAMENT DEL LLENGUATGE (3-6 ANYS)

2. Quan s'expressa (oralment o gestualment) els seus missatges fan referència a:

- ☐ Informacions
- ☐ Emocions o sentiments.
- ☐ Desitjos
- ☐ Cançons, contes, etc.
- ☐ Preguntar sobre aspectes que li criden l'atenció.
- ☐ Altres continguts.

3. Quan es comunica, ho fa amb:

- ☐ Els familiars.
- ☐ La tutora.
- ☐ Adults
- ☐ Companys
- ☐ Altres persones.

4. Les situacions en les quals normalment es comunica són:

- ☐ Quan està sol.
- ☐ Amb un company.
- ☐ En activitats de gran grup.
- ☐ Al pati.
- ☐ En totes les situacions.
- ☐ En altres situacions.

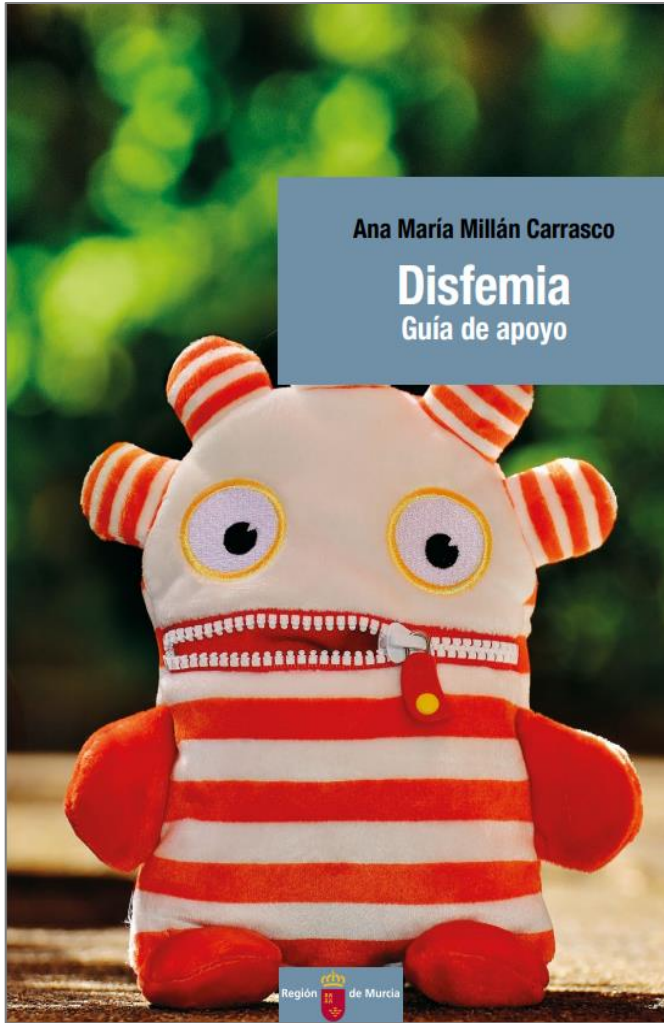
5. Usa algunes formes socialment establides per a iniciar i finalitzar una conversa per a saludar, acomiadar-se, etc.

- ☐ Sí
- ☐ No

6. Fa servir algunes normes que regeixen l'intercanvi lingüístic (escoltar, respondre, preguntar, guardar tanda, etc.).

- ☐ Sí
- ☐ No

QÜESTIONARI DE FLUÏDESA PER A DOCENTS

QÜESTIONARI DE FLUÏDESA PER A DOCENTS*

A. FERNÁNDEZ-ZÚÑIGA (2008)

- **Objectiu:** delimitar les dificultats respecte a la fluïdesa de la parla.
- **Aplicació:** individual, respon el/a professor/a de la persona avaluada.
- **Edat:** entre 3 i 12 anys.
- **Instruccions:** cal marcar amb una X la presència (sí) o l'absència (no) dels diversos indicadors en l'alumne/a.
- **Correcció:** qualitativa.
- **Interpretació:** identificar disfluències compatibles amb la presència d'un trastorn del desenvolupament de la fluïdesa d'inici en la infància.

*Millán, A. M. (2018). *Disfemia. Guía de apoyo*. Regió de Múrcia. http://www.carm.es/edu/pub/17018_2018/index.html

QÜESTIONARI DE FLUÏDESA PER A DOCENTS

INDICADORS	Sí	No
1. L'alumne/a tendeix a evitar parlar en classe.	☐	☐
2. Penseu que l'alumne/a és conscient de tenir problemes quan parla?	☐	☐
3. Us parlat mai, ell o ella, sobre les seues dificultats amb la parla?	☐	☐
4. Els pares us han comentat que l'alumne/a tenia dificultats de fluïdesa?	☐	☐
5. Heu comentat amb els pares les dificultats de parla del seu fill/a?	☐	☐
6. Les dificultats de l'alumne/a per a parlar dificulten captar el contingut d'allò que diu.	☐	☐
7. Li observeu retards en el llenguatge.	☐	☐
8. Té dificultats per a recordar o repetir correctament una seqüència de paraules, d'idees, etc.	☐	☐
9. Quines disfluències heu observat en classe (indiqueu-les):		
• Repeticions de sons (c-c-casa).	☐	☐
• Repeticions de síl·labes (ca-ca-casa).	☐	☐
• Repeticions de paraules (jo-jo-jo vull).	☐	☐
• Repeticions de frases (jo vaig - jo vaig).	☐	☐
• Prolongacions (sssssamarreta).	☐	☐
• Bloquejos, aturades (a... aquest matí).	☐	☐
• Bloqueig amb esforç.	☐	☐
10. Hi ha algun tipus de conducta associada a la disfluència. Quina? _____	☐	☐

QÜESTIONARI DE FLUÏDESA PER A PARES

INDICADORS (continuació)	Sí	No
10. Amb quina freqüència li observeu errors de fluïdesa? (indiqueu les situacions):		
• Periòdicament	☐	☐
• Diàriament	☐	☐
• En començar la frase i després continua amb fluïdesa.	☐	☐
• Cada vegada que parla.	☐	☐
11. Digueu les situacions que provoquen en l'alumne/a més errors de fluïdesa.		
• Fent preguntes a classe.	☐	☐
• Conversant amb els/les companys/anyes.	☐	☐
• Conversant amb el/la professor/a.	☐	☐
• Llegint en veu alta.	☐	☐
• Parlant en situacions tenses per a ell/a com, per exemple, exàmens orals, discussions, situacions de competència.	☐	☐
• Altres situacions (especifiqueu-les):		
12. Quant de temps fa que observeu el problema? _____		
13. Evita l'alumne/a preguntar a classe?	☐	☐
14. Els companys i companyes reaccionen quan tartamudeja?	☐	☐
• En aquest cas, l'alumne/a té una reacció negativa davant les mirades/comentaris? Per exemple: deixar de parlar, bloquejar-se, retraure's, etc. _____		
• Quines reaccions tenen els/les companys/anyes quan senten que es trava o quequeja?: _____		
15. Us sentiu incòmode quan tracteu de comunicar-vos amb l'alumne/a?	☐	☐

QÜESTIONARI PER A LA DETECCIÓ DEL MUTISME SELECTIU

QÜESTIONARI PER A LA DETECCIÓ DEL MUTISME SELECTIU

C. CORTÉS, C. GALLEGO I P. MARCO (2009)

- **Objectiu:** detecció precoç del mutisme selectiu.
- **Aplicació:** individual, respon el/a professor/a de la persona avaluada.
- **Edat:** entre 3 i 12 anys.
- **Instruccions:** cal marcar amb una X les afirmacions que definisquen correctament el comportament de l'alumne/a.
- **Correcció:** cal sumar els ítems marcats amb un sí en cada escala.
- **Interpretació:** hi ha sospita de mutisme selectiu quan en els dos primers blocs (expressió verbal i comunicació) s'hagen marcat, en cadascun, almenys quatre ítems, i quan en el tercer bloc (aprenentatge) s'haja marcat, almenys, un ítem. L'apartat *Altres conductes* no és determinant, encara que aporta informació complementària.

*Cortés, C., Gallego, C. i Marco, P. (2009). *El mutismo selectivo. Guía para la detección, evaluación e intervención precoz en la escuela*. Govern de Navarra.

<https://drive.google.com/file/d/0B0eiH-cLhm7IV1VwNFpvaS10Q1k/view?resourcekey=0-IJDIIpG7zzY0FRKpgZJSJQ>

QÜESTIONARI PER A LA DETECCIÓ DEL MUTISME SELECTIU

QÜESTIONARI PER A LA DETECCIÓ DEL MUTISME SELECTIU

C. CORTÉS, C. GALLEGO I P. MARCO (2009)

PUNTS DE TALL		
Expressió verbal	Comunicació	Aprenentatge
4	4	1

**Cortés, C., Gallego, C. i Marco, P. (2009). *El mutismo selectivo. Guía para la detección, evaluación e intervención precoz en la escuela*. Govern de Navarra.

<https://drive.google.com/file/d/0B0eiH-cLhm7IV1VwNFpvaS10Q1k/view?resourcekey=0-IJDIIpG7zzY0FRKpgZJSJQ>

QÜESTIONARI PER A LA DETECCIÓ DEL MUTISME SELECTIU

PART I. EXPRESSIÓ VERBAL	Sí	No
1. No respon verbalment a les preguntes que li fa el/la professor/a.	☐	☐
2. No fa mai peticions verbals al/la professor/a.	☐	☐
3. No participa en les activitats orals en grup.	☐	☐
4. Només a vegades respon a algun professor/a.	☐	☐
5. No interactua verbalment amb els companys en classe.	☐	☐
6. No interactua verbalment amb els companys al pati.	☐	☐
7. Només a vegades parla amb els companys.	☐	☐
8. Els pares diuen que el xiquet parla a casa amb normalitat.	☐	☐
PART II. COMUNICACIÓ	Sí	No
1. El xiquet o la xiqueta entén les ordres que el professor/a li diu.	☐	☐
2. Es mostra atent i interessat durant les activitats de l'aula (narració de contes, explicacions, etc.).	☐	☐
3. Habitualment estableix contacte ocular amb el/la professor/a, però quan li pregunta, evita la mirada (abaixa el cap, mira a l'altre costat, etc.).	☐	☐
4. Fa gestos amb finalitats comunicatives (demanar, assenyalar, afirmar, negar, etc.).	☐	☐

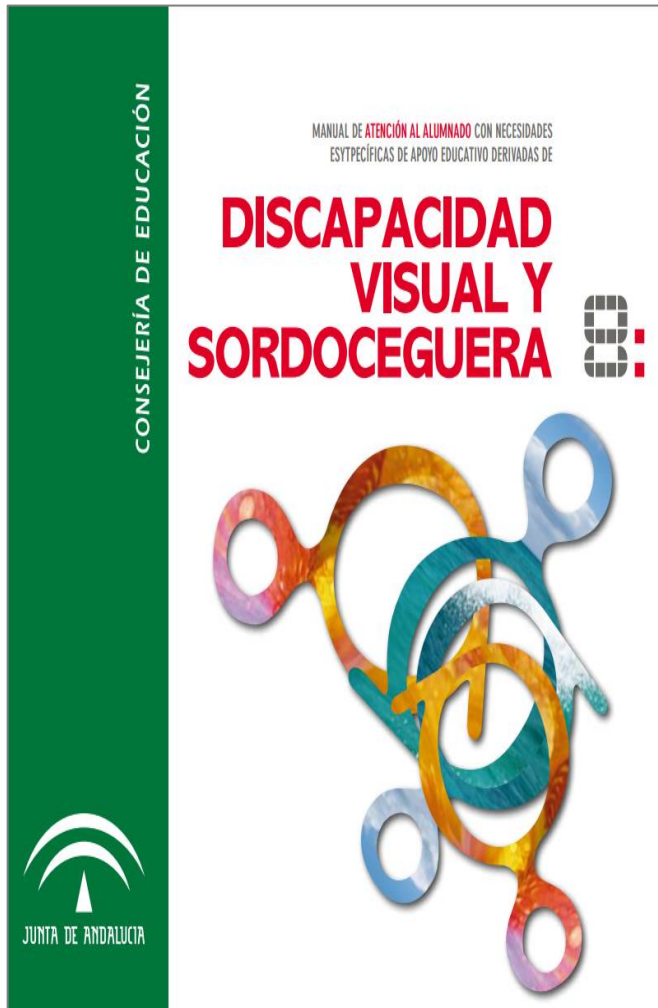
QÜESTIONARI PER A LA DETECCIÓ DEL MUTISME SELECTIU

PART III. APRENENTATGE	Sí	No
1. Realitza les activitats habituals de l'aula que no impliquen expressió oral (pintar, retallar, picar, repassar, enfilar, embolicar, fer trencaclosques, ordenar seqüències, escriure lletres i nombres, etc.).	☐	☐
2. A casa conta el que ha fet i ha après en escola (cançons, contes, nombres, lletres, etc.).	☐	☐
PART IV. ALTRES CONDUCTES	Sí	No
1. Moltes vegades mostra rigidesa corporal i facial.	☐	☐
2. En situacions d'interacció verbal o contacte corporal, mostra conductes d'ansietat (es fica els dits a la boca, es remou en el seient, presenta tics, mou els braços, es toca els cabells constantment, manté les mans a les butxaques, etc.).	☐	☐
3. En situacions d'interacció mostra conductes d'evitació (mira a l'altre costat, abaixa el cap, evita el contacte físic, etc.).	☐	☐
4. Evita situacions que impliquen exposar-se davant dels altres, estar en el punt de mira.	☐	☐
5. Es demora en la realització de tasques o activitats escolars més del que cal.	☐	☐

LIMITACIONES VISUALS

SIGNES D'ALERTA DE LIMITACIONS VISUALS

SIGNES D'ALERTA DE LIMITACIONS VISUALS*

P. AGUIRRE ET AL. (2008)

- **Objectiu:** detecció precoç d'indicadors de dèficit visual.
- **Aplicació:** individual, respon el/a professor/a de la persona avaluada.
- **Edat:** entre 3 i 12 anys.
- **Instruccions:** cal marcar amb una X la presència (sí) o absència (no) dels diversos indicadors en l'alumne/a.
- **Correcció:** qualitativa.
- **Interpretació:** identificar la presència de diversos signes d'alarma que avalen la pertinència de fer una exploració de la visió.

*Aguirre, P., Gil, J. M., González, J. L., Osuna, V., Polo, D. C., Vallejo, D., Angulo, M. C. i Prieto, I. (2018). *Manual de atención al alumnado con necesidades específicas de apoyo educativo derivadas de discapacidad visual y sordoceguera*. Junta d'Andalusia. <https://www.juntadeandalucia.es/educacion/portals/delegate/content/19bb5b48-a97a-42d3-8208-394c283a2ce0>

SIGNES D'ALERTA DE LIMITACIONS VISUALS

APARENÇA DELS ULLS	Sí	No
1. Estrabisme (cap a dins o cap a fora) en qualsevol moment, especialment si està cansat/ada.	☐	☐
2. Ulls o parpelles enrogides.	☐	☐
3. Ulls aquosos.	☐	☐
4. Parpelles afonades.	☐	☐
5. Sovint té mussols.	☐	☐
6. Pupil·les ennuvolades o molt dilatades.	☐	☐
7. Ulls en moviment constant.	☐	☐
8. Parpelles caigudes.	☐	☐
9. Asimetria visual.	☐	☐
SIGNES DE COMPORTAMENT	Sí	No
1. Tirar el cap avant quan mira objectes distants.	☐	☐
2. Curt espai de temps en actitud d'atenció.	☐	☐
3. Gir de cap per a emprar un sol ull.	☐	☐
4. Inclinió lateral de cap.	☐	☐
5. Col·locació del cap molt prop del llibre o pupitre en llegir o escriure; tenir el material molt prop o molt lluny.	☐	☐

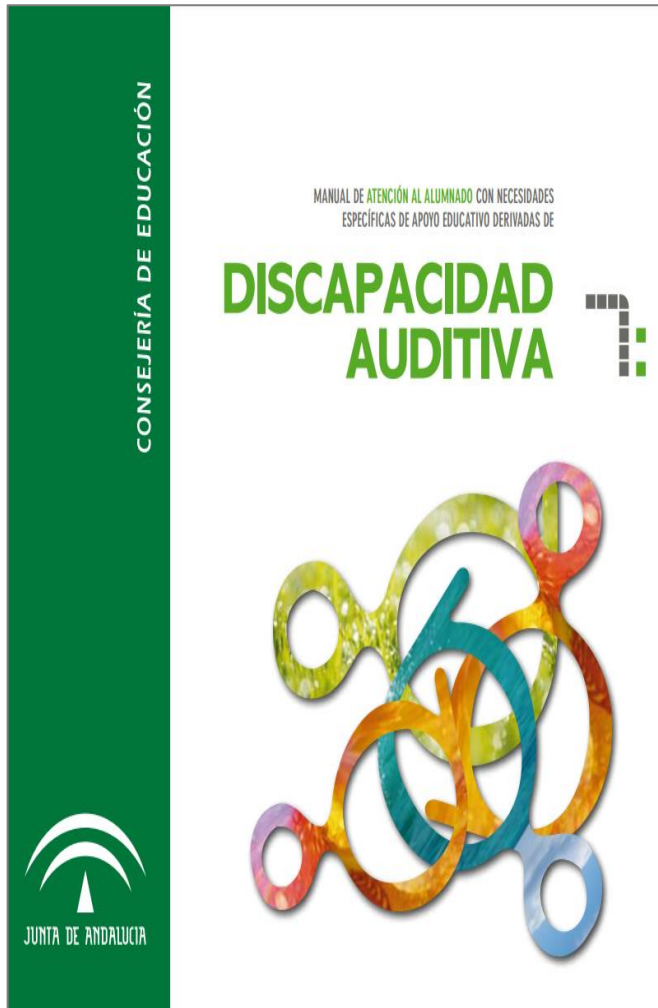
SIGNES D'ALERTA DE LIMITACIONS VISUALS

6. Excés de parpelleig.	☐	☐
7. Tapar o tancar un ull.	☐	☐
8. Fatiga inusual en acabar una tasca visual o deterioració de la lectura després de períodes prolongats.	☐	☐
9. Ús del dit o retolador com a guia.	☐	☐
10. Moure el cap en lloc dels ulls.	☐	☐
11. Xoc amb objectes.	☐	☐
12. Fotofòbia, és a dir, enlluernament en interiors o en exteriors.	☐	☐
13. Picades d'ulls freqüents.	☐	☐
14. Moviments involuntaris i rítmics dels ulls.	☐	☐
QUEIXES ASSOCIADES A L'ÚS DE LA VISIÓ	Sí	No
1. Mal de cap.	☐	☐
2. Nàusees o mareig.	☐	☐
3. Picor o coïssor als ulls.	☐	☐
4. Visió borrosa en qualsevol moment.	☐	☐
5. Confusió de paraules o línies.	☐	☐
6. Dolors oculars.	☐	☐

LIMITACIONES AUDITIVES

SIGNES D'ALERTA DE LIMITACIONS AUDITIVES

SIGNES D'ALERTA DE LIMITACIONS AUDITIVES*

F. J. GARCÍA, J. HERRERO (2008)

- **Objectiu:** detecció precoç d'indicadors de dèficit visual.
- **Aplicació:** individual, respon el/a professor/a de la persona avaluada.
- **Edat:** entre 3 i 12 anys.
- **Instruccions:** cal marcar amb una X la presència (sí) o absència (no) dels diversos indicadors en l'alumne/a.
- **Correcció:** qualitativa.
- **Interpretació:** identificar la presència de diversos signes d'alarma que avalen la pertinència de fer una exploració de l'audició.

*García, F. J. i Herrero, J. (2008). *Manual de atención al alumnado con necesidades específicas de apoyo educativo derivadas de discapacidad auditiva*. Junta d'Andalusia.

<https://www.juntadeandalucia.es/educacion/portals/delegate/content/2117f2f4-4960-47fa-aae3-84578e4963da>

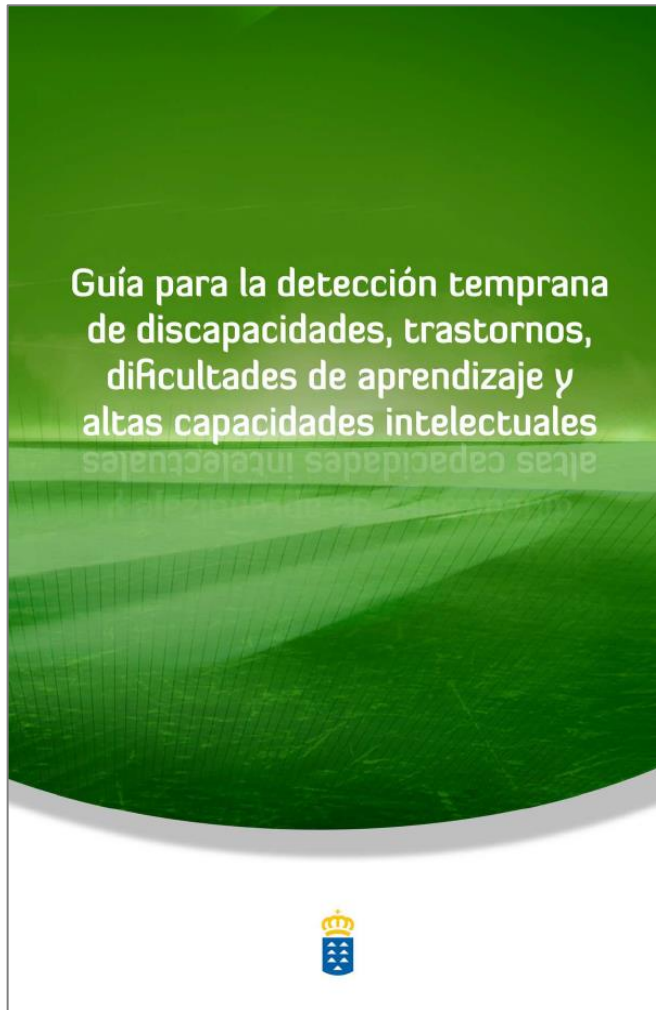
SIGNES D'ALERTA DE LIMITACIONS AUDITIVES

SIGNES D'ALERTA	Sí	No
1. Presenta dificultat per a entendre i recordar les instruccions del professorat.	☐	☐
2. El seu llenguatge és poc intel·ligible.	☐	☐
3. Presenta un vocabulari molt pobre.	☐	☐
4. Té dificultat per a mantenir l'atenció.	☐	☐
5. Presenta retard escolar i baix rendiment.	☐	☐
6. Es distrau amb facilitat en activitats d'alt component verbal.	☐	☐
7. Presenta alteracions articulatòries.	☐	☐
8. El desenvolupament del llenguatge és deficitari i presenta estructures orals molt simples.	☐	☐
9. No participa en les activitats grupals d'aula.	☐	☐
10. S'aïlla amb facilitat i no atén a les explicacions.	☐	☐
11. Només respon quan li pregunten explícitament.	☐	☐

LIMITACIONS MOTRIUS

QÜESTIONARI PER A LA DETECCIÓ PRECOÇ DE LES ALTERACIONS MOTORES

QÜESTIONARI PER A LA DETECCIÓ PRECOÇ DE LES ALTERACIONS MOTORES GOVERN DE LES CANÀRIES (2011)

- **Objectiu:** detecció precoç d'alteracions motores.
- **Aplicació:** individual, respon el/a professor/a de la persona avaluada.
- **Edat:** entre 4 i 7 anys.
- **Instruccions:** cal marcar el grau en què es perceben les conductes descrites en l'alumne/a (0 = sovint; 1 = a vegades; 2 = mai).
- **Correcció:** qualitativa.
- **Interpretació:** identificar la presència de diversos signes d'alarma que avalen la pertinència de fer una exploració de la motricitat.

QÜESTIONARI PER A LA DETECCIÓ PRECOÇ DE LES ALTERACIONS MOTORES

MOBILITAT I MANIPULACIÓ	S	Av	M
1. Presenta autonomia en els desplaçaments al centre escolar.	0	1	2
2. Es desplaça de manera estable, no sol caure.	0	1	2
3. Puja i baixa escales de manera autònoma.	0	1	2
4. Pot fer ús de les mans (agafar, soltar i tapar/destapar).	0	1	2
5. Pot usar el material didàctic d'ús comú (llapis, ceres, pinzells, tisores, punxó, etc.).	0	1	2
CONTROL POSTURAL	S	Av	M
6. No porta aparell ortopèdic que li impedeix asseure's en qualsevol cadira.	0	1	2
7. Presenta moviments coordinats.	0	1	2
8. Té bon control del tronc i es manté assegut/uda correctament en una cadira de classe.	0	1	2
9. La baixa talla no li impedeix accedir de manera independent al mobiliari (taula i cadira) i als materials.	0	1	2
AUTONOMIA PERSONAL	S	Av	M
10. Té control d'esfínters.	0	1	2
11. Els hàbits d'higiene, vestit i alimentació són concordes a la seua edat.	0	1	2
12. Les limitacions motrius no li condicionen les possibilitats d'expressió verbal.	0	1	2
13. Pot accedir al centre de manera independent.	0	1	2
14. Pot fer ús independent del bany.	0	1	2